Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 218 (468) ◆ Субота, 14 листопада 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

ДАЛЕКА І БЛИЗЬКА АВСТРАЛІЯ

Нотатки про офіційний візит делегації Верховної Ради України на чолі з І. С. ПЛЮЩЕМ.

У ФЕДЕРАЛЬНОМУ ПАРЛАМЕНТІ І УРЯДІ

В австралійському парламенті — гострі дебати. Ледь не щохвилини лунає голос головуючого, який закликає до порядку. Члени палати представників розділені столом на два табори. Коаліція правлячих партій і опозиція сидять окремо. В кріслах перших рядів з одного боку — дійсний Кабінет міністрів, навпроти нього — тіньовий Кабінет. Причому, обидва кабінети, як це не дивно для нас, складаються з самих членів палати представників, по-нашому кажучи, з депутатів. Тіньові міністри знають все про роботу діючих, і щотижня, в спеціально відведену годину, разом з іншими членами палати від опозиції, критикують їх. Так, власне на очах у всього суспільства, готуються міністерські кадри. І так коаліція правлячих партій шліфує свою опозицію і особливо дбає, щоб не припускатися помилок. Бо вогонь критики — нищівний.

На очах у всього суспільства — сказано не для красного слівця. Голова палати представників парламенту Австралії Лео Маклей в бесіді з нами на обіді, який він і голова палати сенату Керрі Сібраа (в Австралії немає загального голови обох палат) влаштували на честь перебування тут делегації Верховної Ради України на чолі з І. С. Плющем, особливо підкреслив роль у країні засобів масової інформації. При парламенті акредитовано понад 60 кореспондентів. Кожний скільки-небудь важливий крок будь-кого з парламентарів і міністрів стає відомим громадськості. Про силу засобів масової інформації австралійські парламентарі говорили з повагою,

(Закінчення на 4—5-й стор.).

КОНСТИТУЦІЇ — БУТИ

Відбулося засідання робочої групи Конституційної комісії під головуванням Леоніда Кравчука. На ньому було проаналізовано, як іде обговорення проекту нової Конституції України, визначено головні напрями дальшої роботи над цим документом.

Депутати Верховної Ради, провідні науковці, аналізуючи хід обговорення проекту Основного Закону, зазначали, що в багатьох районах і областях України цей документ у цілому одержав добру оцінку. Однак є й такі райони, де на сесіях Рад районного, міського, обласного рівнів проект оцінили негативно. Причому майже скрізь критиці піддавалися ті розділи, які стосуються національного питання, суспільно-економічних проблем і особливо взаємовідносин між органами місцевого самоврядування і державними адміністраціями.

Саме навколо моделі майбутнього державного управління та розвитку місцевого самоврядування і точилася дискусія членів робочої групи. Зазначалося, що коли прямі вибори голів місцевих Рад сумнівів не викликають, то щодо керівників державних адміністрацій цей шлях не є безсумнівним. Нового значення дістали тут і функції представників Президента, а саме: вони, на думку багатьох учасників засідання, не просто повинні контролювати, як виконуються закони, а також укази і розпорядження Президента, а й виступати організаторами реалізації цих документів.

Підбиваючи підсумки обговорення проекту Конституції на місцях та щойно проведеної дискусії, Президент України наголосив: як би складно не велася робота над проектом Основного Закону, над ним треба наполегливо працювати й далі, з тим щоб уже наступного року прийняти Конституцію. Це, сказав Леонід Макарович, головне наше завдання.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

На черговому засіданні Президії Верховної Ради України, засідання якої вів Іван Плющ, розглянула проект плану роботи законодавчого органу на листопад—грудень та орієнтовний порядок внесення питань на пленарних засіданнях, що відбудуться 16—21 листопада.

Намічено, зокрема, розглянути питання соціального захисту найбільш економічно вразливих верств населення. Йдеться, скажімо, про те, щоб запропонувати парламенту затвердити мінімальний розмір пенсій в сумі 2250 карбованців. А проблема соціального захисту для працездатних громадян республіки також має бути розв'язана у відповідному законі.

Виступаючи на засіданні Президії Верховної Ради України, Перший віце-прем'єр-міністр України Ігор Юхновський та віце-прем'єр-міністр України з питань економічної реформи, міністр економіки Віктор Пинзеник поінформували присутніх про заходи, які готує Кабінет міністрів з питань грошової реформи в Україні. Триває напружена робота з підготовки пакету економічних законопроектів, змін та доповнень до деяких уже прийнятих законів, щоб зупинити кризу в економіці, а також стабілізувати становище, яке склалося в системі розрахунків з Росією за енергоносії.

На засіданні Президії Верховної Ради України розглянуто також інші питання державного життя.

Читайте в номері

12 **СОКИРА ДЛЯ НЕМОВЛЯТ, або НАС ТРУЇТИМУТЬ І ДАЛІ**

Згідно з висновками, викладеними у національній доповіді України на цьогорічній конференції ООН, «забрудненість навколишнього середовища в містах Запоріжжя та Маріуполь досягла такого рівня, який неминуче призведе до фізичного та інтелектуального виродження місцевого населення».

«Розпрягайте, хлопці, коней...»

Про митників ми знаємо лише те, що вони беруть. І за позачерговий перехід кордону, і за необмежений вивіз товарів, і за порушення тих процедур, які за законом потрібно пройти, перш ніж перетнути межу, за котрою починається те, що в народі зветься Заходом...

А от про те, що таке митниця, для чого вона, які в неї завдання, хто там працює, які проблеми у цих людей,— нікому з нас діла немає.

Саме, щоб дати відповідь суспільству на всі ці запитання, відправилася західними кордонами України експедиція, в складі якої, крім представників Державного митного комітету, були й представники четвертої влади — преси, радіо й телебачення.

Сьогоднішнім «Дзеркалом» (9 сторінка) ми розпочинаємо цикл публікацій нашого спеціального кореспондента з цієї подорожі.

Виступ Голови Верховної Ради України І. Плюща

НА МІЖНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В КИЄВІ 12 ЛИСТОПАДА

Перш за все дозвольте мені привітати всіх учасників конференції і гостей в столиці України древньому Києві, побажати успіхів у пошуку шляхів ефективного здійснення реформ, яких сьогодні ми відчуваємо нестачу. І через відсутність тих шляхів наші економіки пробуксовують, спад виробництва наростає. В результаті ми не можемо поліпшити життєвий рівень наших народів, або принаймні зупинити його зниження.

Нинішня конференція і задумувалась саме з цією метою, ініціювалася Дорадчою радою, яка існує при Президії Верховної Ради України, Президією Верховної Ради, її постійними комісіями при широкій підтримці Уряду України і Президента Леоніда Кравчука.

Сьогодні тут присутні представники незалежних держав, які будують свої національні економіки і не тільки заявляють, а й скріплюють це відповідними угодами, підписуючи міжнародні акти і декларації, про своє прагнення інтегруватися в новий європейський дім. Але, як ми бачимо, такого європейського дому, у який би нас запросили і пригостили, поки що не існує.

Доречно сказати, що, йдучи до нового європейського дому, ми розхитали стіни і підвалини свого старого дому, у якому жили. Хоч жили не так, як проживають сусідні народи, що керуються демократичними принципами управління економікою, у яких економіка дійсно не залежить від суб'єктів, а грунтується на об'єктивних економічних законах.

Я не можу говорити за інші країни, але хочу вам доповісти, що в Україні, на жаль, не зникла гострота питання: хто ми і куди йдемо? Таке питання порушується на сторінках преси, воно звучить на мітингах, постійно виникає у трудових колективах, інших об'єднаннях, громадських організаціях.

Думаю, що відповідь на запитання «Хто ми?» більш-менш конкретно визначилася у нашій законодавчій базі. Ми маємо певні успіхи у творенні державного суверенітету і формуванні незалежної держави України. Про це свідчить все ширше визнання України як незалежної європейської держави у світовому масштабі і прийняття її до міжнародних європейських і світових структур.

Разом з тим ми бачимо, що є загальні кризові явища, які стосуються як України, так і інших держав, — республік колишнього Радянського Союзу. Кого більше, кого менше. Певною мірою ці труднощі відчувають і в країнах Східної Європи, які, хоч і раніше були незалежними державами, але теж тривалий час перебували в так званому єдиному соціалістичному просторі, де здійснювався єдиний регульований, плановий, адміністративно-командний метод ведення економіки.

На мій погляд, на нинішній конференції ми могли б обмінятись думками щодо того, як маємо йти до європейського дому. Як діяти, щоб ми були повноправними, взаємовигідними партнерами Європейського співтовариства. Тема конференції саме й відображає таке прагнення.

Ми розуміємо, що для того, щоб реально інтегруватись у розвинуті економічні структури, як кажуть, мало одного бажання, треба визнати умови й правила цих структур, створити відповідну законодавчу базу. Але й це ще не все.

Створюючи правову основу для кардинальних реформ, наша Верховна Рада прийняла пакет економічних законів, що розроблялися з участю її Дорадчої ради, до якої входять провідні фахівці з Європи і Світу. Над цими проектами разом з нами працювали міжнародні експерти, розглядаючи їх як з політичної точки зору, так і з економічної та фінансової. Позитивні оцінки і висновки давалися і спеціалістами таких авторитетних фінансових структур, як Світовий банк реконструкції і розвитку та Міжнародний валютний фонд. Але це законодавство, на жаль, поки що залишається значною мірою на папері, воно повільно впроваджується у наше повсякденне життя.

Мені здається, що ми сьогодні повинні бути відверті один перед одним. Як ті, хто має досвід творення такого законодавства, що сприймається і є рушійною силою у виробничих процесах і в суспільстві, так і ті, хто тільки вчиться творити таке законодавство. Щоб не було недомовок.

Так от, до речі, по жодному з прийнятих документів ми не отримували категоричних заперечень чи серйозних зауважень. І незважаючи на таке широке коло експертних оцінок наших законів, не припиняються у Європі й Світі твердження, що мовляв, на Україні не визначилися з реформами, що тут вони пробуксовують, що в Україні таке керівництво, яке має намір повернутися до регульованої, планової економіки. Я кажу про це тому, що, здавалося б, подібних питань не повинно бути. Адже українське законодавство відкрите як для всіх наших сусідів, так і для європейських та світових структурних підрозділів, юристів, економістів та інших фахівців.

Хочу звернути увагу ще на один момент. Сьогодні для нас дуже важливо зрозуміти, що в цьому процесі ми знаходимося (може таке порівняння і не зовсім вдале) в одному човні. І не може бути окремого успіху в Україні і поразки в Росії, Білорусії чи іншій державі, і навпаки — успіхів у Росії чи Білорусії і поразки в Україні.

У нас, на мій погляд, є серйозний недолік, який полягає в тому, що ми законодавство для переходу до ринкової економіки створили, хоч і не ідеальне, а економіка наша залишається тією, якою була до останнього часу. І тому це законодавство не сприймається, відторгується нею як чужорідне тіло.

Варто також поміркувати щодо управління суспільством при впровадженні в економіку ринкових відносин. Всі ми, я маю на увазі громадян країн, що входили до Союзу, виховані в умовах демократичного централізму, при строгій вертикалі згори донизу, і стереотип нашого мислення такий, що без сильної вертикальної залежності, без такого повсякденного і повсюдного підпорядкування знизу вгору і навпаки неможливо навести порядку, про який ми довго і багато говоримо.

Але виявляється, що в усіх країнах, де є справжній порядок, високий рівень виробництва, а відповідно і життєвий рівень, цей порядок наводять у себе самі люди, які зайняті на виробництві чи в інших сферах і проживають на тій чи іншій території. Отже, постає питання не простого розмежування функцій законодавчої і виконавчої влад, а поєднання цих функцій, як би ми не хотіли, на перехідному етапі, коли доводиться жити і працювати, маючи змішану, невизначену економіку.

Коли знайомишся з досвідом розвинутих демократичних держав, на перший погляд, здається все зрозумілим. Але коли постає питання про застосування цього досвіду, його прив'язування до реальних умов і можливостей, то бачимо, що існуючі механізми не спрацьовують. Тому хотілося б обмінятися думками і щодо цих проблем.

Останнє — формування бюджетів. Ми однозначні в тому, що це контрольна функція, що це той економічний важіль, через який здійснюється контроль представницьких органів над виконавчою владою. Однак сьогодні ми бачимо, що нема чого регулювати — ні в Росії, ні в Україні, Білорусії, ні в інших країнах. Ми намагалися зробити наші так звані бюджети бездефіцитними, як радили фахівці, що добре розуміються в питаннях економіки, фінансів і кредиту. І ми, здається, виконували всі умови, щоб зробити їх такими. Але не змогли цього досягти.

Бажано було б, думаю, визначити нам спільний підхід до розробки системи оподаткування, яка є серцевиною формування бюджету. Якщо ми будемо сьогодні творити на Україні податкову систему одну, в Росії — іншу, в Білорусії — третю, то, думаю, задаватимемо цим якоюсь мірою один одному шкоди. Якщо ж вони будуть грунтуватися на спільній основі, звичайно, з певними національними особливостями, то у нас протиріч і перешкод буде менше.

Система оподаткування буде ефективнішою, якщо забезпечено й інші відповідні умови. Приймаючи, скажімо, Закон про іноземні інвестиції, ми хотіли простим шляхом заманити зарубіжних інвесторів, створили їм такі пільгові умови, яких нема в інших країнах. А вони йдуть неохоче. Як з'ясувалося, для зарубіжних інвесторів потрібні не тільки податкові пільги, а й впевненість у тому, що їхнє підприємництво буде надійно захищене діючим законодавством, що в країні стабільна обстановка.

Звичайно, я окреслив далеко не всі питання, над якими сьогодні працюють Верховна Рада і уряд України. І просив би вас, користуючись нагодою, проаналізувати якомога більше наші закони, внести свої зауваження і пропозиції. Ми з вдячністю їх розглянемо.

Бажаю вам всіляких успіхів. Дякую від імені Президії Верховної Ради за те, що ви відгукнулися на нашу пропозицію. Думаю, що ця конференція при нашому спільному бажанні принесе значну користь у розбудові національних економік.

Дякую за увагу.

В КОНСОЛІДАЦІЇ — СИЛА ВЛАДИ

12 листопада в Кабінеті міністрів відбулася зустріч Прем'єр-міністра України Леоніда Кучми з представниками Президента України в областях, містах Києві та Севастополі. Обговорено питання, пов'язані з посиленням функцій виконавчої влади.

Л. Кучма виступив на зустрічі з промовою, текст якої подається нижче.

Шановні представники Президента, глави місцевих адміністрацій!

Наша перша офіційна зустріч дуже важлива для мене, і я не хотів би перетворити її в господарську оперативку, хоч прекрасно розумію ваші сьогоднішні труднощі. Саме для вас у мене є негайні пропозиції, саме від нашої з вами співпраці у великій мірі залежить, чи спроможеться Україна вийти з кризи, чи буде і надалі наше поле заростати бур'янами.

Слово «реформа» було любим словом українських урядовців протягом останнього року. Це, мабуть, третє таке популярне, але не зовсім чесне слово в нашій сучасній історії після слів «комунізм» та «перебудова».

Мені зрозуміло, чому в цій ситуації впадають у відчай пенсіонери, яких у нас 15 мільйонів. Але чому розгубилися державні структури? Їх поведінка весь час нагадує мені відомий анекдот про наш підводний човен, капітан якого всіх питав, як плисти до Австралії, а потім дуже неадекватно реагував на чітку відповідь грамотного капітана: «Зюйд-вест»!

Я не вважаю себе за таку велику особу, яка негайно знайде відповіді на всі проблеми суспільства. Але я точно знаю: країну ми розвалили. Значить, повинні і відбудувати разом. Хто сьогодні, з моєї точки зору, має право називатися державним службовцем, державною людиною? Це той, хто в ім'я роботи відмовиться від багатьох життєвих спокус, хто зосередиться на головному — на збагаченні української держави, хто витримає навіть неможливі навантаження, хто не скисне від невдач.

З першого дня я виступаю за єдину гілку виконавчої влади. Паралельні структури дозволяють Івану кивати на Петра, і всі ви це вже відчули на своїй шкірі. Може, вже досить нам грати роль удільних князів? Економічна реформа піде через вас, шановні добродії! Я буду просити у Верховної Ради надзвичайних повноважень для стабілізації економіки. Звичайно, я не збираюся влазити непроханим гостем у ваші регіональні діла, господарюйте, годуйте і дбайте про своїх людей. Разом із місцевими Радами ви маєте відповідати — повністю за свій регіон. Але і в роботі Кабінету міністрів ви будете брати участь, бо тільки із одного центра має будуватися макроекономіка, і чесно скажу, махновщини у виконанні загальнореспубліканських програм я не допущу. Ви ближче до людей, а я ближче... до Бога, важливо, щоб надалі ми працювали разом, без розриву.

Які конкретні завдання стоятимуть перед нами в найближчі місяці? Детальну, грунтовну відповідь на це запитання в програмі уряду, в програмі реформ, в програмі стабілізації буде дано. Робота над цією програмою йде активно, очолює її віце-прем'єр Пинзеник Віктор Михайлович. Сьогодні ви з ним, сподіваюся добре познайомитеся. До речі, я не розумію, чому представники Президента з регіонів уже давно не шлють гінців до пана Пинзеника, не пропонують йому до складу груп, що працюють над програмою, своїх місцевих економістів, як теоретиків, так і практиків. А потім дехто буде нарікати, що програма реформ не враховує регіональних проблем чи особливостей.

Згідно з Указами Президента України від 27—28 жовтня поточного року щодо підпорядкованості місцевих державних адміністрацій Міністерству економіки України розроблені і подані на затвердження Уряду України проекти Типових положень про управління економіки області, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації, а також управління соціально-економічного розвитку районної, районної у містах Києва та Севастополі державної адміністрації.

Питання про необхідність подвійного підпорядкування економічних служб виникло не сьогодні. Міністерством економіки України воно поставлене задовго до видання наведених вище Указів Президента України. Тому був час, щоб ретельно опрацювати ці проекти положень разом з обласними економічними службами.

В цих документах ми спробували чітко визначити головні завдання економічних служб, що були успадковані від колишніх планових служб, але втрачені в процесі реорганізації їх з різними підходами. Мова йде про поєднання інтересів як регіонів, так і держави в цілому. Саме тому передбачається, що методичне керівництво з питань економіки буде здійснюватись Кабінетом міністрів України, а адміністративне — державними адміністраціями.

Всі питання, пов'язані з організацією роботи економічних служб, їх структурою, граничною чисельністю і фондом оплати праці будуть вирішуватись спільно. Структура цих служб має формуватись, виходячи з головних завдань і специфіки областей і затверджуватись Кабінетом міністрів України. Фінансувати діяльність служб пропонується за рахунок місцевих бюджетів.

(Закінчення. на 3-й стор.).

В КОНСОЛІДАЦІЇ — СИЛА ВЛАДИ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

Головне прохання: давайте припинимо суперечки за владу. Роботи, а, значить, і влади вистачить на всіх. Нам з вами треба:

— абсолютно чітко регламентувати співпрацю держадміністрацій і місцевих Рад;

— відновити контроль за роботою державних підприємств, тобто знову стати господарями загальнодержавної власності;

— зупинити спад виробництва, і передусім — товарів народного споживання;

— наситити ринок товарами, припинивши неконтрольований вивіз їх за межі України;

— зупинити падіння рівня життя населення;

— поступово вийти на структурну перебудову економіки в ринкову, в ефективну;

— скоротити витрати бюджету і навчитися збирати податки;

— швидко і планово провести приватизацію невеликих підприємств, підтримати і вивести тим самим із сфери тіньової економіки малий і середній бізнес;

— перетворити банки, як державні, так і комерційні, з незначних фінансових установ у центри економічного життя України;

— повернути національним фінансам і грошам чесне ім'я;

— створити економічну базу для промисловців і бізнесменів, щоб вони торгували з усім світом готовою продукцією, а не продавали за безцінь безцінну насправді сировину;

— відновити дисципліну поставок у країни СНД, передусім у Росію, щоб мати можливість у свою чергу щось вимагати від цих партнерів;

— забезпечити село технікою, переробкою, підняти фермерство в умовах вільної і чесної конкуренції з сильними колгоспами;

— підготувати кадри, які вмітимуть працювати в економіці головою, а не чимось іншим;

— нарешті і головне: отримати суб'єктом економіки власника в широкому розумінні цього слова, а не люмпена чи «тіньовика».

І повірте, що по кожній галузі, по кожному регіону цей перелік може бути набагато довшим. Хто здатен усе це потягти? Сильна виконавча влада, розумна влада, дружна влада. Сподіваюся, що такою владою можемо стати ми з вами.

* * *

Учасники зустрічі, які виступили в обговоренні питання, винесеного на порядок денний, підтримали пропозиції Прем'єр-міністра щодо посилення повноважень і авторитету місцевої виконавчої влади, внесли чимало пропозицій, спрямованих на подолання кризової ситуації в Україні.

(Укрінформ).

КОНКРЕТНА ДОПОМОГА АМЕРИКАНСЬКОЇ КОМПАНІЇ

Конкретним питанням розвитку української нафтової та газової промисловості було присвячено зустріч Голови Верховної Ради України І. С. Плюща з представниками американської компанії «Едж петролеум корпорейшн» Дж. Келевеєм, К. Кінзі і бізнесменом Б. Миськом, яка відбулася 12 листопада.

Спеціалісти цієї компанії вже зробили певний аналіз ситуації в Україні з покладами нафти і газу. Під час розмови її представники розповіли, що компанія готова допомогти нам в їх подальшому дослідженні, розробці й видобутку, вкласти капітал на взаємовигідних умовах, використати для цього своє устаткування і технології, подати необхідну допомогу в підготовці кадрів. Причому підкреслювалась можливість за порівняно короткий час налагодити промисловий видобуток цих енергоносіїв.

Голова Верховної Ради відзначив, що проблема енергетичного забезпечення надзвичайно важлива для України і прискорення всього комплексу робіт, які намічає компанія, вкладення інвестицій буде взаємовигідним. Тим більше, що в Україні є чимало досвідчених спеціалістів, які брали участь у освоєнні північних промислів колишнього СРСР, є і наукові розробки з нафто-газового комплексу. А конкуренція з українськими колегами в цій галузі буде тільки на користь справі.

Прес-центр Верховної Ради України

ЩЕ ОДИН РАУНД ПЕРЕГОВОРІВ

12 листопада у Москві за взаємною домовленістю відбувся черговий раунд переговорів між державними делегаціями України і Російської Федерації на переговорах щодо Чорноморського флоту. Державну делегацію України очолював перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець, Російської Федерації — заступник Голови Верховної Ради Російської Федерації Ю. Ф. Яров.

Було продовжено обговорення проектів документів, які передбачено підготувати з метою реалізації Ялтинської угоди.

У результаті проведеної роботи узгоджено проект Угоди про Об'єднане командування Чорноморським флотом на перехідний період, проект Положення про Об'єднане командування Чорноморським флотом на перехідний період і в основному завершено опрацювання проекту Угоди між Україною і Російською Федерацією про статус, цілі і завдання перехідного періоду.

Під час зустрічі делегацій глава української делегації критично проаналізував підсумки зробленого за час, що минув після першого раунду переговорів в м. Одесі, наголосив на необхідності до 1 грудня ц. р. опрацювання всього пакета документів, які мають скласти правову базу для діяльності Чорноморського флоту в перехідний період. В. В. Дурдинець особливу увагу звернув на потребу всебічного опрацювання принципів розподілу Чорноморського флоту, що дасть можливість перейти до практичної реалізації Ялтинських домовленостей.

Наступну зустріч делегацій передбачено провести в м. Києві у третій декаді листопада цього року.

Вшанування пам'яті Александра Дубчека

Два дні — 12 і 13 листопада до посольства Чеської і Словацької Федеративної Республіки в Україні йшли люди, щоб висловити глибоке співчуття у зв'язку зі смертю внаслідок автоаварії колишнього Голови Федеральних Зборів Чеської і Словацької Федеративної Республіки Александра Дубчека.

Серед тих, хто зробив запис у Книзі співчуття,— Голова Верховної Ради України Іван Плющ, Секретар Адміністрації Президента України Микола Хоменко, представники уряду.

* * *

13 листопада до Братіслави для участі у громадянській панахиді по вшануванню пам'яті колишнього Голови Федеральних Зборів Чеської і Словацької Федеративної Республіки Александра Дубчека відбула делегація Верховної Ради України на чолі з першим заступником Голови Верховної Ради Василем Дурдинцем.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про банки і банківську діяльність»

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про банкрутство» Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону Української РСР «Про банки і банківську діяльність» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 25, ст. 281; Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 20, ст. 276) такі зміни:

1. Статтю 35 виключити.

2. В тексті Закону слова «органам арбітражу», «органів арбітражу» замінити відповідно словами «арбітражним судам», «арбітражних судів».

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
14 жовтня 1992 року

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про науково-практичну конференцію «Виборча система і проблеми становлення української держави»

1. Підтримати ініціативу Народного Руху України, Конгресу національно-демократичних сил, об'єднання «Нова Україна», Асоціації молодих українських політологів і політиків щодо проведення 12—13 грудня 1992 року в місті Києві науково-практичної конференції «Виборча система і проблеми становлення української держави» з метою обговорення актуальних питань виборчої системи та вироблення рекомендацій щодо вдосконалення виборчого законодавства.

2. Утворити організаційний комітет з підготовки та проведення науково-практичної конференції «Виборча система і проблеми становлення української держави» і затвердити його персональний склад (додається).

3. Кабінету Міністрів України забезпечити фінансування витрат на проведення науково-практичної конференції та публікацію її матеріалів.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
11 листопада 1992 року

* * *

Головою оргкомітету з підготовки та проведення науково-практичної конференції «Виборча система і проблеми становлення української держави» затверджено Ємця Олександра Івановича — радника Президента України з політико-правових питань.

НЕ ГАРМОНІЇ ЗАРАДИ ГАРМОНІЇ

Вчора відбулася прес-конференція за підсумками роботи міжнародної конференції «Співробітництво між країнами ЄС і СНД у формуванні правової інфраструктури ринкової економіки». Розпочалася вона з'ясуванням думки представників Росії й України про наслідки виходу України з рублової зони. Гість з Росії заявив, що його країна не проти такого кроку свого сусіда, а заступник Голови Верховної Ради України Володимир Гриньов вважає, що для нас, непідготовлених, ці наслідки будуть важкі, і пов'язує їх насамперед з майбутньою гіперінфляцією.

Учасники цієї, за їхнім визнанням, дуже представницької конференції, наголосили, що вони прагнуть не уніфікації законодавств країн-учасниць, «не гармонії заради гармонії», а їх узгодження. Кожна незалежна держава має призначити свого експерта для здійснення зв'язку між нею і програмною допомогою ЄС у правовій реформі. Першим кроком ЄС буде розгляд пропозицій щодо подання допомоги у підготовці законодавчих актів з пріоритетних галузей права і, наскільки це можливо, забезпечення підтримки найважливіших законопроектів.

Анатолій БЕНЬ.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Радника Президента України з питань науки та Голову Комісії Президента України з питань науки

Призначити **Ємельянова** Олександра Сергійовича Радником Президента України з питань науки, Головою Комісії Президента України з питань науки.

Голові Комісії з питань науки подати проект Положення про Комісію Президента України з питань науки та пропозиції щодо її персонального складу.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
7 листопада 1992 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Радника Президента України з соціально-економічних питань

Призначити **Симоненка** Валентина Костянтиновича Радником Президента України з соціально-економічних питань.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
7 листопада 1992 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Радника Президента України з зовнішньоекономічних питань та Голову Комісії Президента України по зв'язках з міжнародними фінансовими установами та контролю за зовнішньоекономічною діяльністю

Призначити **Слєпічева** Олега Івановича Радником Президента України з зовнішньоекономічних питань, Головою Комісії Президента України по зв'язках з міжнародними фінансовими установами та контролю за зовнішньоекономічною діяльністю.

Голові Комісії по зв'язках з міжнародними фінансовими установами та контролю за зовнішньоекономічною діяльністю подати проект Положення про Комісію Президента України по зв'язках з міжнародними фінансовими установами та контролю за зовнішньоекономічною діяльністю і пропозиції щодо її персонального складу.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
7 листопада 1992 року

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Радника Президента України з політико-правових питань та Голову Комісії Президента України з політико-правових питань

Призначити **Ємця** Олександра Івановича Радником Президента України з політико-правових питань, Головою Комісії Президента України з політико-правових питань.

Голові Комісії з політико-правових питань подати проект Положення про Комісію Президента України з політико-правових питань та пропозиції щодо її персонального складу.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
7 листопада 1992 року

ДАЛЕКА І БЛИЗЬ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

як про дійсно четверту владу в країні. А от перша — законодавча, і друга — виконавча влади тут майже злиті. Міністри — це депутати, які очолюють міністерства і при цьому не складають депутатських повноважень. Контролю з боку четвертої влади, а також третьої — судової, яка функціонує вельми успішно, цілком вистачає для забезпечення противаг у суспільстві, для того, щоб жодна з влад не перевищувала своїх повноважень.

Піти у відставку, наприклад з посади прем'єр-міністра, зовсім не означає скласти відповідальність перед суспільством за всі дії, які вчинив на цій посаді. Якраз у дні нашого перебування в Австралії на очі потрапила інформація про те, що один з недавніх прем'єр-міністрів одного з штатів країни, а потім посол, обвинувачується у зловживаннях і хабарництві під час перебування на чолі уряду. Ведеться слідство. Апарат суспільного рентгену влаштований так, що дійсно немає нічого таємного...

Отже, ми в парламенті Австралії. Після офіційного обіду і обміну думками про міжпарламентські зв'язки, про прагнення України стати правовою демократичною державою народних депутатів України запросили відвідати засідання обох палат. Там ми якраз і побачили, й почули, як гаряче обговорюються дії уряду, бо була саме щотижнева година запитань і відповідей. Мимоволі пригадалося, як наш колишній прем'єр Фокін, коли раз-другий потрапив під «обстріл» депутатів, тут же запросив пардону: «Не заважайте урядові працювати». Що в перекладі на нормальну мову означало: не критикуйте і ми успішно запрацюємо. Ну й напрацювали. Два роки для реформ пропали, для структурної перебудови економіки України, зменшення її залежності від стану справ у не завжди доброзичливих сусідів нічого суттєвого не зроблено. В Австралії так довго б не чекали.

Правда, слід сказати й те, що «обстріл» Кабінету тут ведеться професійно, в основному тими депутатами, яких опозиція висунула в тіньові міністри. І вони вже своїми запитаннями, постановкою проблем і своїм баченням шляхів їх вирішення доводять парламенту і суспільству своє право на владу, на міністерські крісла. Непоганий метод, правда ж? Непогано б і нашим партіям і рухам не просто робити заяви, критикуючи уряд, а готувати свої кадри, свої тіньові кабінети, причому так, щоб народ знав здібності й програми людей, які потенційно можуть прийти до влади.

Палата представників парламенту Австралії привітала народних депутатів України, а Голову Верховної Ради нашої держави запрошено зайняти почесне місце поруч з спікером, або, як тут кажуть, президентом палати. Це найвища честь, яку парламент Австралії може виявити своєму гостеві.

ЗЕМЛЯКИ

Візит делегації Верховної Ради України до Австралії був багатоцільовим. По-перше, він здійснювався у відповідь на візит австралійських парламентарів в Україну. По-друге, гріх було не скористатися нагодою вивчити досвід парламентської роботи цієї країни, яка майже всі її принципи перенесла з Англії — найстарішої демократії світу. По-третє, треба було скласти подяку українській діаспорі в Австралії. Вона тут не така чисельна, як у Канаді чи США, має близько 40 тисяч чоловік. Але як політична сила — активна. З нею рахуються і на рівні штатів, де проживають українці, і на рівні країни. І рахуються саме тому, що українці, які прибули до Австралії в основному після другої світової війни голі й босі та ще й обтяжені боргами за перевезення з Європи, показали себе серйозними й працелюбними громадянами, стали на ноги. Є серед них і відомі бізнесмени, і авторитетні фахівці різних галузей, і кваліфіковані робітники. Для загальної характеристики їх нинішнього життєвого рівня лише один факт: абсолютна більшість українців у Австралії живуть у прекрасних власних будинках, побудованих на власній землі. Бути тут таким незалежним, не зв'язаним ніякими кредитами домовласником — ознака високого соціального статусу. Саме цей факт дав підставу Іванові Степановичу Плющу в парламентах штатів, і в федеральному парламенті Австралії говорити про те, що українці не люблять жити в борг, а завжди прагнуть стати господарями. Отже, можна не боятись вкладати кошти в економіку України. Це звучало переконливо саме завдяки тій репутації, яку завоювала в австралійському суспільстві його українська складова.

Австралійці українського походження відрізняються від представників інших націй, які прийшли в цю країну, саме тим, що вони потрапили сюди не з своєї доброї волі. Лиха доля загнала їх сюди. Серед них вояки УПА, які, обстоюючи в роки другої світової війни волю України, опинилися між жорнами двох тоталітарних режимів, колишні червоноармійці, які сповна випили гірку чашу перших місяців війни, пройшли фашистський полон. І цілком обгрунтовано боялися повернутися на Батьківщину, де на них в кращому разі чекала доля другосортних громадян, а в більшості випадків — табори або куля. Багато серед них і таких, яких зовсім юними погнали на роботи до Німеччини. Вони теж не наважилися у свій час повертатися, бо на них чекала не краща доля, ніж на полонених червоноармійців.

Всі вони вболівали і вболівають за Україну. І коли вона спокійно і поважно виборола незалежність, українці в Австралії немало спричинилися до того, що її уряд на третій день після референдуму, 4 грудня 1991 року, визнав Україну як державу. Здавалось би, де та Австралія і де Україна. Але Австралія визнала нашу державу раніше багатьох безпосередніх сусідів. От що таке, якщо хочете, народна дипломатія і який високий авторитет мають 40 тисяч українців в сімнадцятимільйонному австралійському суспільстві.

Зустрічі з активом української діапори в Сіднеї, Канберрі, Мельбурні були теплими і зворушливими. Керівник делегації Іван Плющ, члени делегації Володимир Яворівський, Михайло Гришко, Юхим Звягільський, Анатолій Бандура і інші намагалися вичерпно відповідати на всі запитання. Це не означає, що панувала суцільна лагідність і пастораль. Часом летіли й гострі стріли. А ще частіше атмосфера нагадувала зустрічі з виборцями тут, в Україні. Бо люди, які сиділи в залі і в президії, однаково щиро вболівають за майбутнє держави і народу України і не прощають помилок у її розбудові ні собі, ні іншим.

Спасибі їм за це, українцям в Австралії. Доля багатьох з них — суцільна рана. Вдумайтеся, як це тяжко: любити Вітчизну, мусити залишити її, вийти в люди на чужині і мати дітей, для яких Батьківщиною є вже ота інша земля. Як передати дітям любов до тієї, далекої, росою якої вони не вмивались, краєвидами якої з дитинства не милувались? Трагедію батьків, які не з своєї волі залишили Вітчизну, знають до кінця лише самі ці батьки. І все ж, як уміють, передають вони дітям своїм і онукам любов до України. Як вони це роблять — розповімо нижче. А зараз лише скажемо, що українці входять у багатонаціональну культуру Австралії зі своєю культурою. І це лише додає їм цінності в очах австралійських співгромадян. Воістину за Шевченком: і чужому научайтесь, і свого не цурайтесь.

Ще однією метою поїздки до Австралії був власне бізнес, оскільки делегацію супроводжувала група з 15 ділових людей, яким було про що поговорити з австралійськими колегами.

Зустрічі в банках, компаніях, в асоціації «Вул Корпорейшн», яка займається експортом вовни з Австралії, в інших структурах виявились плідними. Відбулося не лише перше знайомство такого масштабу, а й підписано протоколи намірів, укладено угоди, цілий ряд австралійських бізнесменів найближчим часом побувають в Україні, щоб скріпити договори. Крім всього іншого, українські бізнесмени і підприємці і забезпечили фінансово візит делегації Верховної Ради до Австралії, державі нашій він не коштував ні копійки. І бізнесмени збитків, по суті, не понесли. Бо укладені угоди варті витрат на візит. Краще раз побачити...

До речі, наша преса нас там не бачила, але в деяких газетах з'явилися повідомлення, що делегацію ВР України «обтрусили» австралійські митники, забрали харчі і т. д. Дійсно, австралійські митні правила вельми суворі. З своїм салом в Австралію не потрапиш. Санітарні норми, за якими стоїть економічний інтерес (купуйте у нас), не дозволяють приїжджим мати при собі продукти у відкритому вигляді. Про що нас чемно повідомили в першому ж аеропорту Австралії, до якого ми прибули — в Дарвіні. Мовляв, у вас є з собою, певно, харчові продукти, то ви з ними розправтесь до прибуття в Сідней. І вже в Сіднеї ніхто до нашого багажу не заглядав. В Австралії не прийнято цікавитись тим, що везуть з собою офіційні гості країни. Але комусь, певно, дуже хотілося з делікатного процедурного нагадування митників виродити газетну «качку», яку охоче проковтнула, зокрема, газета «Україна молода». Звідки оте малошановне бажання годувати свого читача нечистою стравою, спеченою на чужій кухні, грець його знає.

ПОЛІТИКА— СПРАВА ПРОФЕСІЙНА

Знайомство з Австралією почалося власне з штату Новий Південний Уельс, з його столиці — Сіднею. Вже тут стало зрозумілим, який великий інтерес мають на цьому континенті до України. Які у нас зміни, як ідуть реформи, чи потрібна Україні австралійська вовна? Запитань було багато.

— Україна сьогодні нагадує гарну дівку, — сказав Іван Плющ, — на яку всі задивляються, а ніхто заміж брати не поспішає. Тобто ніхто не поспішає грунтовно їй допомогти. Всі очікують, остерігаються, дивлячись на процеси, які йдуть на території колишнього СРСР. Але ж в Україні стабільна ситуація, люди прагнуть працювати. Сюди є сенс вкладати капітали.

На другий день, після грунтовних розмов у парламенті штату, делегація побувала на шахті компанії «Оукдейл колієр». Умови, як для видобутку вугілля, ідеальні. Глибина залягання — 400 метрів, потужність шару вугілля — понад два метри. На шахті працюють всього 180 чоловік, видобувають 750 тисяч тонн вугілля на рік. Процент сірки — 0,4, зольність невисока.

— Про такі ідеальні гірничо-геологічні умови ми можемо тільки мріяти, — сказав народний депутат України, директор донецької шахти імені Засядька Юхим Звягільський, — нам природа створила значно складніші.

Після відвідання шахти ми продовжили поїздку до столиці, до Канберри.

Парламент і уряд Австралії знаходяться в одному комплексі. Тут — 4700 кімнат. В одній з них з делегацією мали розмови не лише керівники палат парламенту, але й цілий ряд парламентарів, міністрів діючих і тіньових, сенаторів.

Голова Верховної Ради України Іван Плющ в цих бесідах підкреслював, що наш приїзд, по суті, започатковує власне двосторонні предметні відносини, що ми ще тільки наповнюємо свою державну форму змістом. Багато недоречностей вносить існуюче СНД, оскільки деякі політики у світі сприймають його як щось схоже на СРСР і не знають, з ким же мати справу.

Україна, говорив співбесідникам Іван Степанович, дійсно потребує кредитів під невисокий процент. Але українці не люблять жити в борг. Це видно й на прикладі української діаспори в Австралії. Кредити ж зараз потрібні Україні, щоб забезпечити інтеграцію в європейську і світову економіку, підтримати своє народне господарство. Цілі покоління політиків і бізнесменів Австралії, як і інших країн, мали справу з СРСР, пояснювали нам колеги в Канберрі, зараз їм важливо сприйняти нові реалії.

За одну ніч посольства колишнього СРСР у світі і всі інші представництва стали російськими. І проводять відповідну політику. Своєї держави. Як і належить їм. Україна ж, зрозуміло, ще недостатньо відома в світі. Те, що її визнало понад сто держав, то тільки дипломатична сторона справи. Треба, щоб про нашу країну, її можливості якомога більше знали і ділові люди, і урядовці різних рівнів. В цьому ми тут ще раз переконалися. Те, що разом з делегацією Верховної Ради України були наші підприємці й бізнесмени, якраз і сприяло налагодженню конкретних справ.

Час від часу невеличкі датчики в руках членів австралійського парламенту подають сигнал: треба йти голосувати. Перевага коаліції правлячих партій у палаті представників невелика — сім голосів. А в палаті сенату більшість має опозиція до

А І БЛИЗЬКА АВСТРА

грудня 1991 ро- країну як дер- алось би, де та де Україна. Але знала нашу дер- багатьох безпо- дь. От що та- очете, народна який високий жить 40 тисяч сімнадцятиміль- ралійському су-

активом укра- їни в Сіднеї, Мельбурні були зворушливими. делегації Іван делегації Во- ірський, Михай- Юхим Звягіль- лій Бандура і лися вечірнo на всі запитання. , що панувала дність і пасто- летіли й гострі частіше атмо- вала зустрічі з тут, в Україні. сиділи в залі однаково щиро майбутнє дер- України і не милок у її роз- ні іншим.

за це, україн- лії. Доля ба- — суцільна ра- , як це тяж- Вітчизну, муси- , вийти в лю- 1 мати дітей, Батьківщиною є земля. Як пе- любов до тієї, ю їхні вони не явидами якої милувались? тьків, які не з лишили Вітчиз- до кінця лише . І все ж, як дають вони ді- онукам любов як вони це роб- овою нижче. А скажемо, що у багатона- льтуру Австра- культурою. І це їм цінності в йських співгро- ну за Шевчен- научайтесь, і

метою поїздки був власне біз- делегацію су- група з 15 ді- яким було про з австралій- ами.

банках, компа- ації «Вул Кор- займається ини з Австралії, утурах вияви- . Відбулося не знайомство та- , а й підписа- мирів, укла- цілий ряд авст- знесменів най- побувають в скріпити дого- вського іншого, знесмени і під- печили фінан- легації Верхов- Австралії, дер- не коштував бізнесмени , не понесли. угоди варті ви- . Краще раз

аша преса нас , але в деяких ились повідом- легацію ВР Ук- усили» австра- ники, забрали Дійсно, австра-

лійські митні правила вельми суворі. З своїм салом в Австралію не потрапиш. Санітарні норми, за якими стоїть економічний інтерес (купуйте у нас), не дозволяють приїжджим мати при собі продукти у відкритому вигляді. Про що нас чемно повідомили в першому ж аеропорту Австралії, до якого ми прибули — в Дарвіні. Мовляв, у вас є з собою, певно, харчові продукти, то ви з ними розправтесь до прибуття в Сідней. І вже в Сіднеї ніхто до нашого багажу не заглядав. В Австралії не прийнято цікавитись тим, що везуть з собою офіційні гості країни. Але комусь, певно, дуже хотілося з делікатного процедурного нагадування митників виродити газетну «качку», яку охоче проковтнула, зокрема, газета «Україна молода». Звідки оте малошановне бажання годувати свого читача нечистою стравою, спеченою на чужій кухні, грець його знає.

ПОЛІТИКА— СПРАВА ПРОФЕСІЙНА

Знайомство з Австралією почалося власне з штату Новий Південний Уельс, з його столиці — Сіднею. Вже тут стало зрозумілим, який великий інтерес мають на цьому континенті до України. Які у нас зміни, як ідуть реформи, чи потрібна Україні австралійська вовна? Запитань було багато.

— Україна сьогодні нагадує гарну дівку, — сказав Іван Плющ, — на яку всі задивляються, а ніхто заміж брати не поспішає. Тобто ніхто не поспішає грунтовно їй допомогти. Всі очікують, остерігаються, дивлячись на процеси, які йдуть на території колишнього СРСР. Але ж в Україні стабільна ситуація, люди прагнуть працювати. Сюди є сенс вкладати капітали.

На другий день, після грунтовних розмов у парламенті штату, делегація побувала на шахті компанії «Оукдейл колієр». Умови, як для видобутку вугілля, ідеальні. Глибина залягання — 400 метрів, потужність шару вугілля — понад два метри. На шахті працюють всього 180 чоловік, видобувають 750 тисяч тонн вугілля на рік. Процент сірки — 0,4, зольність невисока.

— Про такі ідеальні гірничо-геологічні умови ми можемо тільки мріяти, — сказав народний депутат України, директор донецької шахти імені Засядька Юхим Звягільський, — нам природа створила значно складніші.

Після відвідання шахти ми продовжили поїздку до столиці, до Канберри.

Парламент і уряд Австралії знаходяться в одному комплексі. Тут — 4700 кімнат. В одній з них з делегацією мали розмови не лише керівники палат парламенту, але й цілий ряд парламентарів, міністрів діючих і тіньових, сенаторів.

Голова Верховної Ради України Іван Плющ в цих бесідах підкреслював, що наш приїзд, по суті, започатковує власне двосторонні предметні відносини, що ми ще тільки наповнюємо свою державну форму змістом. Багато недоречностей вносить існуюче СНД, оскільки деякі політики у світі сприймають його як щось схоже на СРСР і не знають, з ким же мати справу.

Україна, говорив співбесідникам Іван Степанович, дійсно потребує кредитів під невисокий процент. Але українці не люблять жити в борг. Це видно й на прикладі української діаспори в Австралії. Кредити ж зараз потрібні Україні, щоб забезпечити інтеграцію в європейську і світову економіку, підтримати своє народне господарство. Цілі покоління політиків і бізнесменів Австралії, як і інших країн, мали справу з СРСР, пояснювали нам колеги в Канберрі, зараз їм важливо сприйняти нові реалії.

За одну ніч посольства колишнього СРСР у світі і всі інші представництва стали російськими. І проводять відповідну політику. Своєї держави. Як і належить їм. Україна ж, зрозуміло, ще недостатньо відома в світі. Те, що її визнало понад сто держав, то тільки дипломатична сторона справи. Треба, щоб про нашу країну, її можливості якомога більше знали і ділові люди, і урядові різних рівнів. В цьому ми тут ще раз переконалися. Те, що разом з делегацією Верховної Ради України були наші підприємці й бізнесмени, якраз і сприяло налагодженню конкретних справ.

Час від часу невеличкі датчики в руках членів австралійського парламенту подають сигнал: треба йти голосувати. Перевага коаліції правлячих партій у палаті представників невелика — сім голосів. А в палаті сенату більшість має опозиція до уряду — 43 місця з 76 належать їй. Так що політична боротьба складна, кожний голос має неабияку вагу.

Всі законодавчі ініціативи йдуть із значно впливовішої палати представників. Це й на рівні штату, і на рівні країни. Основна влада за Конституцією належить штатам, оскільки вони існували ще до створення Австралійської Федерації. Тому бувають випадки, коли позиція якогось штату не співпадає з позицією федерального уряду і в такій ситуації ніхто наперед не скаже, чия візьме. Подібне тут не вважається чимось надто надзвичайним. Головний важіль федераль[illegible] уряду — [illegible]даткова система. Говорять, що після другої світової війни посилилась влада центру. Але так говорять у штатах. У центрі кажуть навпаки. Як бачите, схожого з нами багато, тільки на іншому, розвиненому рівні, при наявності до автоматизму налагодженого демократичного механізму. І хоча податки — головний важіль, яким федеральний уряд впливає на ситуацію, але далеко не всі він встановлює і збирає. Податок на прибуток, на майно — його прерогатива. А ось марочний збір (за реє[illegible]цію контрак[illegible] і податок на землю — то вже справа штатів. Є й місцеві податки. Отже, йдуть вони по трьох рівнях. Як окремо діючі с[illegible]ми. Ніхто [illegible] подумає тягти все в центр і звідти розподіляти. Федеральний уряд розподіляє лише те, що сам збирає. До речі, в цьому, тобто в розподілі на федеральному рівні беруть участь і прем'єр-міністри штатів і головні урядові територій (Австралія має шість штатів і дві території).

Вельми активно працюють австралійські парламентарі у своїх виборчих округах. Їх безпосередня діяльність чи то в парламентах штатів, чи то в [illegible]едеральному парламенті з[illegible]рає 20—25 [illegible]ів на рік. Для здійснення цієї роботи в столицях кожний з них має все необхідне, включаючи й трьох помічників. Якщо, скажімо, депутатові в ході засідання треба звіритися з якимось законом, він тут же підкликає чиновника і за кілька хвилин отримує потрібне. Це ми самі спостерігали.

Робота в парламенті, отже, організована чітко. Не будемо говорити, яку платню отримує сенатор чи член палати представників. Порівняно із зарплатою наших депутатів то незрівнянні величини. Але порівнювати це треба тоді, коли весь наш народ житиме не гірше, ніж австралійці.

А от про роботу в округах сказати варто. Хоч парламентарі штатів і країни працюють на професійній основі, але жити мусять у своїх округах. Інакше, як у нас колись казали, народ їх не зрозуміє. І роботу з виборцями ведуть так само регулярно, як і наші депутати. В цьому ми переконалися, коли в неділю день були гостями вельми впливового члена палати представників парламенту країни Боба Халверстона в його окрузі. Він з гордістю показував чудові виноградники, де, наприклад, 55 гектарів повністю обробляють 5 чоловік. З відповідною технікою, зрозуміло. А, скажімо, на одному з місцевих винорробних заводів, де виготовляється щороку 3,5 мільйона ящиків вина (більшість його експортується в Європу) зайнято три чоловіка. По тому, як люди звертаються до Боба Халверстона, видно, що свого парламентарія вони поважають і він всіляко підтримує свою репутацію.

Вибори в законодавчі органи штатів і країни завжди проходять активно. Хто не бере в них участі без поважної причини — мусить платити штраф. Законодавча асамблея штату (те, що палата представників на рівні країни) обирається на чотири роки. Законодавча рада (сенат штату) — на 8. Причому, під час виборів до законодавчих асамблей переобирається половина сенаторів. Висунення кандидатур йде від партій. Крім того, кожен, хто досяг 18 років, не має за собою криміналу і не є банкрутом, а також готовий залишити бізнес, якщо ним займається, може й сам себе висунути і добиватися обрання. Скажімо, в штаті Вікторія — 88 виборчих округів по 32 тисячі виборців. В кожному обирається член законодавчої асамблеї штату. А кожні чотири округи утворюють провінцію і кожні чотири роки обирають члена Законодавчої ради. Їх, таким чином, обирається 22, та ще стільки ж залишається від попередніх виборів. Аналогічна система і на виборах до федерального парламенту.

Остання парламентська зустріч у цій поїздці була в штаті Вікторія. На честь делегації з України дали обід керівники палат штату Джон Дельзоппо і Брюс Чемберлен. Перший тост за прикрашеним квітами кольорів українського прапора столом за королеву Великобританії і Президента України. А далі — ділова, зацікавлена розмова.

В газетних нотатках не охопиш всіх нюансів роботи делегації. Тим більше, що іноді ми розбивалися на кілька груп, щоб охопити все коло питань. Там, де на перший план виходила розмова про чорнобильські справи, про конкретну допомогу, групу очолював член Президії Верховної Ради Володимир Яворівський. Він же провів і вельми плідну зустріч з представниками австралійського і міжнародного скаутського руху. Там, де йшлося про досвід місцевого самоврядування, відповідну групу очолював член Президії Верховної Ради Михайло Гришко. В аграрні справи, в проблеми державної підтримки фермерства більше вникали голова делегації і народні депутати України Леонід Яковишин і Володимир Бортнік. Пізно ввечері всі поверталися до готелю, щоб підбити підсумки дня, сяк-так виспатись, а рано-вранці знову — знайомства, зустрічі, переговори.

Так минуло сім днів роботи і настав час прощатися з гостинним п'ятим континентом. Але несправедливо буде не сказати про ту колосальну роботу, яку провела для забезпечення плідного перебування делегації перший дипломатичний представник України в Австралії — почесний Генеральний консул в Мельбурні українка Зіна Ботте. Вона і її чоловік Валерій Ботте тяжко працювали, щоб стати на ноги. Про це авторові цих рядків розповідали українці. А тепер ця сім'я не шкодує зусиль, безплатно, з одної любові працюючи для України.

ЗЕМЛЯКИ

(закінчення)

Загальне пізнається в конкретному. В даному разі в конкретній долі. У 1941-му полтавчанин Олександр Лимоненко, молодий агроном, став червоноармійцем. У 1942-му у Брянських лісах потрапив в оточення. Фронт відкотився далеко і наздогнати його не вдалося. Пробрався додому, на Полтавщину. А звідти разом з братом і сестрою «замели» до Німеччини. На роботи. Після війни опинився в Австрії, тут одружився на українці з Волині, яку також доля загнала в чужі краї, і в 1949 році разом з дружиною і братом виїхав до Австралії.

— Повертатися на Батьківщину після війни ми не могли, — каже він, — бо добре знали, що там роблять з колишніми полоненими.

Він тяжко працював. Перші два роки — то був контракт, за яким ти не вибираєш роботу, а йдеш туди, куди направляють. І сплачуєш за переїзд з Європи. Як тільки розжився на невеликі кошти — купив шмат землі, поставив старий вагон — є хата. Далі разом із земляками один одному допомагали зводити будинки. Вивчив як слід англійську мову, поповив свої агрономічні знання і вже до сам у науково- туті. Як ф цтву. Здоб цію і як па

Має одр тельку. Ч дець з вел дини. Троє раїнську м збудувати жному ра Має сина му після придбати («Ми, укра дітям і он рою, ніж прийнято, традиція»). до онуків, бурна, куп ражем. Вл 200 кіломе на збирає чекає на е лення. Щ Так і жив радощами раються Дочка, крі викладає у літературу лі, секрета помоги д Брат став ром.

Він ніко меном чи чайний д який добря своєму жит глядає п ким і шви забезпече жуть поз тільки пен єдина з не любить пор не приклад які прибул копійки, ле чому мати як слід на існування, вадила зрос сті, вивчен зберіганню ж нам хоч опускати р не голі й в землі! Зара ку я й роз чайну, тип вої українс стралії.

А тепер Слово — несменів і супроводжу Верховної займалися Що їм вдал

Юрій Кн ральний ди виробничого «Електропр українсько підприємст

— Вивч наших това грівачів дл щень. Збут чим часом нкретних у

Володими ректор Хар ного підп мінь»:

— «Вул стралійська спорту вов бітничати з постачання домовитись представни

ГОЛОС України

КА АВСТРАЛІЯ

місця з 76 на-
ак що політич-
кладна, кожний
бияку вагу.

давчі ініціативи
но впливовішої
тавників. Це й
тату, і на рівні
вна влада за
належить шта-
вони існували
ння Австралій-
ції. Тому бува-
коли позиція
у не співпадає
дерального уря-
ситуації ніхто
каже, чия візь-
ут не вважаєть-
дто надзвичай-
й ва...ь феде-
у — ...аткова
рять, що після
ї війни посили-
ентру. Але так
татах. У центрі
ки. Як бачите,
ми багато, тіль-
, розвиненому
вності до авто-
одженого демо-
ханізму. І хоча
ловний важіль,
ьний уряд впли-
ю, але далеко
тановлює і зби-
к на прибуток,
його прерогати-
очний збір (за
нтрак... і по-
млю — то вже
в. Є й місцеві
, йдуть вони по
Як окремо дію-
іхто ... поду-
в центр і звід-
и. Федеральний
ає лише те, що
о речі, в цьо-
озподілі на фе-
рівні беруть
рем'єр-міністри
овні урядовці
Австралія має
дві території).

ивно працюють
парламентарі у
х округах. Їх
діяльність чи
тах штатів, чи
ному п...амен-
—25 т...ів на
снення цієї ро-
цях кожний з
еобхідне, вклю-
х помічників.
о, депутатові в
треба звіри-
сь законом, він
икає чиновника
вилин отримує
ми самі спосте-

арламенті, от-
ана чітко. Не
ти, яку платню
ор чи член па-
ників. Порівня-
ю наших депу-
івнянні величи-
нювати це тре-
весь наш народ
рше, ніж авст-

боту в округах
Хоч парламен-
країни працю-
есійній основі,
ять у своїх ок-
, як у нас ко-
арод їх не зро-
у з виборцями
мо регулярно,
утати. В цьому
ся, коли в не-
були гостями
вого члена па-
иків парламен-
а Халверстона
Він з гордіс-
чудові виног-

радники, де, наприклад, 55 гектарів повністю обробляють 5 чоловік. З відповідною технікою, зрозуміло. А, скажімо, на одному з місцевих виноробних заводів, де виготовляється щороку 3,5 мільйона ящиків вина (більшість його експортується в Європу) зайнято три чоловіка. По тому, як люди зверталися до Боба Халверстона, видно, що свого парламентарія вони поважають і він всіляко підтримує свою репутацію.

Вибори в законодавчі органи штатів і країни завжди проходять активно. Хто не бере в них участі без поважної причини — мусить платити штраф. Законодавча асамблея штату (те, що палата представників на рівні країни) обирається на чотири роки. Законодавча рада (сенат штату) — на 8. Причому, під час виборів до законодавчих асамблей переобирається половина сенаторів. Висунення кандидатур йде від партій. Крім того, кожен, хто досяг 18 років, не має за собою криміналу і не є банкрутом, а також готовий залишити бізнес, якщо ним займається, може й сам себе висунути і добиватися обрання. Скажімо, в штаті Вікторія — 88 виборчих округів по 32 тисячі виборців. В кожному обирається член законодавчої асамблеї штату. А кожні чотири округи утворюють провінцію і кожні чотири роки обирають члена Законодавчої ради. Їх, таким чином, обирається 22, та ще стільки ж залишається від попередніх виборів. Аналогічна система і на виборах до федерального парламенту.

Остання парламентська зустріч у цій поїздці була в штаті Вікторія. На честь делегації з України дали обід керівники палат штату Джон Дельзоппо і Брюс Чемберлен. Перший тост за прикрашеним квітами кольорів українського прапора столом за королеву Великобританії і Президента України. А далі — ділова, зацікавлена розмова.

В газетних нотатках не охопиш всіх нюансів роботи делегації. Тим більше, що іноді ми розбивалися на кілька груп, щоб охопити все коло питань. Там, де на перший план виходила розмова про чорнобильські справи, про конкретну допомогу, групу очолював член Президії Верховної Ради Володимир Яворівський. Він же провів і вельми плідну зустріч з представниками австралійського і міжнародного скаутського руху. Там, де йшлося про досвід місцевого самоврядування, відповідну групу очолював член Президії Верховної Ради Михайло Гришко. В аграрні справи, в проблеми державної підтримки фермерства більше вникала голова делегації і народні депутати України Леонід Яковишин і Володимир Бортнік. Пізно ввечері всі поверталися до готелю, щоб підбити підсумки дня, сяк-так виспатись, а рано-вранці знову — знайомства, зустрічі, переговори...

Так минуло сім днів роботи і настав час прощатися з гостинним п'ятим континентом. Але несправедливо буде не сказати про ту колосальну роботу, яку провела для забезпечення плідного перебування делегації перший дипломатичний представник України в Австралії — почесний Генеральний консул в Мельбурні українка Зіна Ботте. Вона і її чоловік Валерій Ботте тяжко працювали, щоб стати на ноги. Про це авторові цих рядків розповідали українці. А тепер ця сім'я не шкодує зусиль, безплатно, з одної любові працюючи для України.

ЗЕМЛЯКИ

(закінчення)

Загальне пізнається в конкретному. В даному разі в конкретній долі. У 1941-му полтавчанин Олександр Лимоненко, молодий агроном, став червоноармійцем. У 1942-му у Брянських лісах потрапив в оточення. Фронт відкотився далеко і наздогнати його не вдалося. Пробрався додому, на Полтавщину. А звідти разом з братом і сестрою «замели» до Німеччини. На роботи. Після війни опинився в Австрії, тут одружився на українці з Волині, яку також доля загнала в чужі краї, і в 1949 році разом з дружиною і братом виїхав до Австралії.

— Повертатися на Батьківщину після війни ми не могли, — каже він, — бо добре знали, що там роблять з колишніми полоненими.

Він тяжко працював. Перші два роки — то був контракт, за яким ти не вибираєш роботу, а йдеш туди, куди направляють. І сплачуєш за переїзд з Європи. Як тільки розжився на невеликі кошти — купив шмат землі, поставив старий вагон — є хата. Далі разом із земляками один одному допомагали зводити будинки. Вивчив як слід англійську мову, поновив свої агрономічні знання і вже до самої пенсії працював у науково-дослідному інституті. Як фахівець по рільництву. Здобув певну репутацію і як пасічник.

Має одружену дочку, вчительку. Чоловік — голландець з великої і доброї родини. Троє онуків знають українську мову. Допоміг їм збудувати будинок у престижному районі Мельбурна. Має сина будівельника, якому після одруження допоміг придбати власний будинок. («Ми, українці, допомагаємо дітям і онукам більшою мірою, ніж інші. Тут так не прийнято, але то вже наша традиція»). Щоб бути ближче до онуків, переїхав до Мельбурна, купив квартиру з гаражем. Власний будинок за 200 кілометрів від Мельбурна збирається продати, але чекає на економічне пожвавлення. Щоб не прогадати. Так і живуть з дружиною радощами дітей і онуків, збираються відвідати Україну. Дочка, крім основної роботи, викладає українську мову і літературу в недільній школі, секретарює в комітеті допомоги дітям Чорнобиля. Брат став відомим архітектором.

Він ніколи не був бізнесменом чи підприємцем. Звичайний добрий фахівець, який добряче попрацював у своєму житті. І в свої 75 виглядає підтягнутим, струнким і швидким. Має тепер забезпечене життя, якому можуть позаздрити у нас не тільки пенсіонери. («Праця єдина з недолі нас вирве», любить повторювати). Чим не приклад для нас? Люди, які прибули до Австралії без копійки, ледве не в тому, в чому мати народила, стали як слід на ноги. Боротьба за існування, праця зовсім не завадила зростанню їх духовності, вивченню інших культур і зберіганню своєї. То невже ж нам хоч і в період кризи опускати руки? Ми ж таки не голі й не босі і на своїй землі! Заради цього висновку я й розповів стисло звичайну, типову історію типової української родини в Австралії.

А тепер — слово іншим. Слово — представникам бізнесменів і підприємців, які супроводжували делегацію Верховної Ради України і займалися своїми справами. Що їм вдалося?

Юрій Кисляківський, генеральний директор київського виробничого об'єднання «Електроприлад» і спільного українсько - американського підприємства «Елпек»:

— Вивчив ринок збуту наших товарів, зокрема, нагрівачів для опалення приміщень. Збут тут є. Найближчим часом — підписання конкретних умов поставок.

Володимир Тесленко, директор Харківського орендного підприємства «Промінь»:

— «Вул Корпорейшн», австралійська асоціація по експорту вовни, готова співробітничати з нами. За умови постачання довго не могли домовитись, бо весь час представники асоціації говорили про борг колишнього СРСР. Нарешті ми запропонували взяти кредит під нашу фабрику, під її вартість Гарант — уряд. Прогоримо — продавайте фабрику. Так що крутитись треба, добре працювати.

Едуард Креч, генеральний директор Слов'янського ВО «Хімпром», директор Центрально-європейського агентства Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України:

— В зв'язку з ліквідацією «Союзхімекспорту» Австралія практично не отримує хімпродуктів з території колишнього Союзу. А потреба в них тут є. Мені вручили величезний список. Правда, австралійські бізнесмени мають сумнів щодо реальної роботи з українськими колегами. То з ліцензіями, кажуть, у вас проблеми, то ще з чимось. І все ж дві австралійські оптові компанії погодились мати з нами справу. Отже, нам треба довести, що ми надійні партнери. Домовилися, що на кошти, виручені за наші хімпродукти, австралійці закуповуватимуть на наші замовлення необхідні технології. Причому, не в Австралії, а поближче до України.

Володимир Сумін, президент групи спільних компаній «Орлан», перший заступник голови Спілки юристів України:

— Домовились про створення в Австралії і в Україні спільних економічно-правових консалтингових компаній для захисту інвестицій, які підуть в Україну. Підписали генеральну угоду про створення дочірнього відділення австралійського банку «Сі-Ен-Зет» з статутним капіталом 70—90 мільйонів доларів США в Україні. А юридичні фірми погодилися готувати за їхній рахунок наші кадри для ділової адміністрації, банківської справи, податкової інспекції. Держава і спонсори в цьому тим фірмам допоможуть.

Ці інтерв'ю можна продовжити, бо всього з делегацією їздило 15 підприємців. І кожному є що розповісти. Або ось такий приклад. Народний депутат України Анатолій Бандура, начальник Азовського морського пароплавства, активно працював в Австралії як член делегації. А на шляху туди й назад, під час дозаправок літака в аеропортах Шаржа (Об'єднані Арабські Емірати) і Чангі (Сингапур) вирішував ділові питання свого пароплавства. На зворотному шляху в Шаржі пасажиром нашого літака став партнер Азовського пароплавства, арабський судновласник Саїд Ібрагім Шараф. Летів на Україну вирішувати питання дальшого співробітництва. А перед цим, під час стоянки, показував приміщення, наготовлене для українського посольства.

Підсумки візиту підбиває керівник делегації, Голова Верховної Ради України Іван Плющ:

— Кожна така поїздка по-своєму цікава, корисна і по-своєму важка. Із 10 діб 4 — в дорозі. Використали цей час, щоб поспілкуватись з депутатами, з бізнесменами, які з нами летіли.

Австралія — далека країна. Але сьогодні в світі відстань, як правило, не є перешкодою в налагодженні партнерських стосунків. Мене здивувало, наприклад, що Австралія виплавляє тільки 6 мільйонів тонн сталі та ще з них 5 експортує. А потім підприємці самі купують потрібні їм сталеві вироби. Тобто, де їм вигідніше.

Якби ми не були в Австралії, то отих біля 300 мільйонів боргу колишнього Союзу вішали б і далі на нас. І далі б радили своїм бізнесменам: не майте справу з Україною, бо вона не платить боргів.

Мета у нас була чітко визначена. Налагодити міжпарламентські зв'язки, вивчити досвід. Крім того, в Австралії по кількості, по значимості і по їхніх справах — вагома діаспора. Наші земляки несли правду про Україну, вірили в Україну, зберегли мову, традиції, звичаї. І зараз вони працюють на те, щоб австралійський уряд рахувався уже з Україною, а не з СНД, як нам доводилося чути. І ми попрацювали в цьому напрямку.

Ми пишемо свою Конституцію, вишукуємо українську форму демократичного устрою нашого, демократичного управління державою. Тому нас цікавив конституційний досвід Австралії, її демократичний і федеративний устрій. Ми побачили, що тут самостійність штатів більша, ніж у Сполучених Штатах чи в Канаді. Це для нас цікаво було вивчити, бо нас надто лякає самостійність регіонів.

У них цікава система формування бюджету. Бюджет штатів майже відокремлений від федерального. А останній формується тільки для того, щоб утримувати федеративні структури: кордони, військо, митні служби, підтримувати загальнодержавні інтереси і т. д. Тобто, немає тих важелів, того центру, немає тієї централізації, без якої наші чиновники і наші урядовці й життя собі уявити не можуть. І до тих же урядовців і до чиновників ставлення у них більш поважне, ніж у нас.

Приймали нас на найвищому парламентському рівні. Але я думаю, що й прем'єр міг би знайти час для зустрічі. Вважаю, нинішній уряд Австралії дещо відстає від настроїв підприємців. Чи може надто заклопотаний тиском опозиції.

Отже, ми збагатилися парламентським досвідом, а наші підприємці проклали собі шлях на п'ятий континент.

* * *

Довідка: літак, який доставив делегацію 3 листопада в Австралію, був першим українським авіалайнером на цьому материку. Командир корабля Віктор Швець і екіпаж блискуче провели рейс. Отже, курс прокладено.

Сергій ПРАВДЕНКО,
член делегації Верховної Ради України.

* * *

НА ЗНІМКАХ: Голова Верховної Ради України І. С. ПЛЮЩ під час зустрічі з українцями Австралії (1 стор.); так наші земляки після всеукраїнського референдуму прискорювали визнання України Австралією; будинок, який наш земляк ЛИМОНЕНКО допоміг збудувати для дочки, зятя і онуків.

Продиктовано в номер

ЛОКАУТ ЗЛЯКАВ НЕ ВСІХ

На мітингу, який відбувся вчора у Донецьку, перепало і Президенту, і Верховній Раді, і Національному банку: шахтарі проводили акцію протесту проти можливого прийняття Верховною Радою України Закону про порядок розв'язання трудових спорів (конфліктів), який передбачає локаут. Але масового страйку цього дня, до якого закликали лідери Донецького страйкому, не відбулося, хоча відвантажували вугілля приблизно на половині шахт виробничого об'єднання «Донецьквугілля». Коментуючи ситуацію, член страйкому Михайло Крилов сказав: «Багато хто з трудярів не знає про цей драконівський закон — тому і поставились люди несерйозно до нашої акції. А локаут — це... перехід до диктатури у країні і передачі підприємств в абсолютну власність мафії...» Дещо зняло напругу повідомлення про телефонну розмову членів страйкому з Головою Верховної Ради, який пообіцяв учора, що 16 листопада горезвісний закон у парламенті не розглядатиметься.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

ЯК МИ ГОТУЄМОСЬ ДО ЗИМИ...

Постановою Кабінету міністрів № 614 від 9 листопада ц. р. збільшено граничні коефіцієнти тарифних цін на електричну (у середньому у 2—2,2 рази) і теплову (у середньому у 2,3 рази) енергію проти встановлених постановою уряду у квітні 1992 року. Як зазначається у постанові, яка набирає чинності з 1 листопада цього року, це рішення стосується усіх споживачів, крім населення, і є природною реакцією на зростання цін на первинні енергоносії (нафту, вугілля, природний газ). Кіловат-година відтепер обходиться у 2 карбованці 20 копійок, а концерн «Укратоменергопром» зобов'язано реалізовувати електричну енергію державному ВО «Укренерго» по тарифу 1 крб. 26 копійок за кіловат-годину.

Наш кор.

...ДО РИНКУ...

На черговому засіданні міжбіржового синдикату «Метал України», яке відбудеться 20—22 листопада у Кривому Розі, обговорюватиметься питання щодо проведення щоденних торгів і подальшого розвитку структур синдикату. Очікується, що засідання вперше буде відкритим для усіх організацій, підприємств і бірж, що готові до співробітництва з МБС «Метал України».

«Ділове життя».

...ДО РОКОВИНИ...

Комітет по справах молоді Донецької обласної держадміністрації має намір до першої роковини проведення референдуму, який затвердив суверенітет України та запровадив інститут президентства, приурочити фестиваль популярної музики під девізом «Вітер зі Сходу». Необхідна умова для учасників — виконання принаймні однієї пісні на українській мові.

«Ділове життя».

...ДО СЛУЖБИ...

Відповідальне військове замовлення одержав колектив невеликої Дубенської трикотажної фабрики — йому замовили шарфи, рукавиці та білизну для потреб нашої армії.

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

Наша лотерея: представляємо спонсорів

НЕ «ЯК У ЛЮДЕЙ», А ЯК ДЛЯ ЛЮДЕЙ

Коли сусіди відправляють працівників у вимушені відпустки, у цехах «Будгідравліки» працюють на повну потужність, хтось не може нашкребти грошей навіть на зарплату, а тут справляють новосілля у щойно зданому будинку і споруджують ще чотири — по 16 поверхів кожен. Будують оздоровчий комплекс, палац культури, табір відпочинку для дітей. Працівники інших підприємств поспішають після зміни постояти у черзі годину-другу у магазинах за продуктами, а тут все необхідне можна придбати, не виходячи за ворота об'єднання: у власних магазинах продаються товари найвищої якості і дешевше, ніж деінде. Можна смачно пообідати у власних їдальнях і буфетах, яким об'єднання виділяє 800—900 тисяч карбованців щомісяця — щоб не так дорого було. Навіть кабінет генерального директора «Будгідравліки» Г. К. ДОБРИНСЬКОГО розташований не в окремому адміністративному будинку, як заведено, а над одним з заводських цехів — аби ближче до людей.

— Глібе Кириловичу, ваше об'єднання передає для проведення лотереї «Голосу України» електрорадіатори, побутові крани-змішувачі, набори для ванних кімнат. Все це — не основна ваша продукція...

— У нас діє спеціалізований цех, де працюють близько 300 чоловік і який досить оперативно відгукується на попит ринку, освоює нові товари для народу. Крім названих, починаємо випуск приладдя для гоління, яке не поступається кращим зарубіжним зразкам, пристосування для самозаточування лез, оригінальні, з надійним секретом, замки, металеві двері, садово-городній інвентар, домашні сепаратори для переробки молока, деталі для автомобілів. Такі вироби виготовляються і в основних цехах об'єднання. Кожен дає таких товарів на мільйон карбованців щомісяця.

— Що дають вам ці турботи?

— По-перше, така продукція потрібна людям. По-друге, налагодивши її випуск, ми за нинішніх складних умов не допустили зниження загальних обсягів виробництва, зберегли кадри, стабілізували фінансово-економічне становище підприємства. Товари масового попиту дають нам приблизно п'яту частину загальних грошових надходжень. Без них нам було б скрутно. Адже з Росії, куди ми постачаємо більшість гідравлічних систем, платня за них надходить з великими перебоями і далеко не в повних обсягах. А товари народного вжитку реалізовуємо в основному у себе, в Україні. Економічно вигідно.

— Чи не станеться так, що об'єднання поступово перейде з випуску гідравлічних систем на товари широкого вжитку?

— Ні в якому разі. Основна продукція нашого підприємства потрібна Україні, на неї чималий попит за кордоном. Звичайно з розвалом Союзу виникли проблеми: почалися перебої з постачанням комплектуючих, у розрахунках за продукцію. Та справи поліпшуємо. Поки що — власними силами. Сподіваємось, що незабаром дадуть позитивні результати міждержавні угоди. Крім того, активніше шукаємо партнерів в Україні, у себе, в Одесі. Деякі види литва, скажімо, одержуємо вже не з Росії, як раніше. Це зручніше, надійніше, вигідніше. Отже, гідравлічні системи для екскаваторів випускатимемо і надалі. Адже це — головне джерело благополуччя нашого трудового колективу.

— Ваше підприємство завжди відзначалося особливою турботою про людей. Чи не збираєтеся, зважаючи на складний момент, згортати соціальні програми?

— Вважаємо таке неприпустимим. Навпаки — за нинішніх умов життя прагнемо посилити увагу до розв'язання цих проблем, не пошкодуємо для цього ні сил, ні коштів...

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Милосердя

ПАНІ СУРДО — З НАМИ

Днями дружина посла Італії в Україні синьйора Сурдо, яку супроводжувала дружина Президента України пані Кравчук, відвідала київське відділення Дитячого фонду України. Високі гості повідомили про те, що невдовзі дитяче відділення Київського НДІ онкології та Асоціація батьків, діти яких хворі на церебральний параліч, одержать гуманітарну допомогу з найновіших медичних препаратів з Італії.

На знімку: пані Сурдо.

Текст і фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Пам'ять

БАБИН ЯР, ДРОБИЦЬКИЙ...

Днями на околиці Харкова, в одному з робітничих районів встановлено пам'ятний знак. На меморіальній дошці напис: «Тут у грудні 1941 року було єврейське гетто, в'язнів якого знищили в Дробицькому Яру». Дробицький Яр у Харкові — не менша трагедія, ніж Бабин Яр у Києві.

Понад піввіку тому за наказом німецького військового коменданта міста за лічені дні все єврейське населення Харкова було зігнане в бараки верстатобудівного заводу. Більшість з в'язнів німці розстріляли у Дробицькому Яру, решту чекала мученицька смерть на місці. Живих залишилося небагато...

Саме на місці колишніх бараків верстатобудівного заводу споруджено пам'ятний знак. На мітингу під час його відкриття виступали голова Харківської міськради Є. Кушнарьов, фронтовики, члени комітету «Дробицький Яр». Вони віддали данину пам'яті загиблим, щиро подякували колективам верстатобудівного заводу та заводу залізобетонних конструкцій за участь у спорудженні пам'ятного знака.

Микола КОСИЙ.
Харків.

Знай наших!

З МАСЛОМ І ЖИТИ ЛЕГШЕ

Як не дивно, але Полтава, яка має свій потужний молокозавод, упродовж десятиліть масло споживала привізне. На заводі колотили вершки, а переробляли їх за півсотні кілометрів — у Решетилівці. У розпал паливної кризи подібна «спеціалізація» боляче вдарила не лише по собівартості, а й по кишені покупця. За ініціативи і безпосередньої участі директора Івана Ландаря, на підприємстві змонтували автоматичну лінію з переробки масла потужністю одна тонна на годину. До цього додам, що виготовлено цю лінію на Черкаському машинобудівному заводі.

Григорій ГРИНЬ.
Полтава.

Реалії

ПРОКУРОР ПІДНІМАЄ ПРАПОРИ

Лише за вимогою прокурора Козелецького району В. Глушака на будинках Омелянівської, Озерянської, Білейківської та деяких інших сільрад замайоріли синьо-жовті прапори.

КАРАУЛ... ГРАБІЖНИКІВ

Військовий склад Гончарівського гарнізону пограбував... караул. У лісі караульники заховали понад 1000 одиниць сигнальних патронів, електродетонаторів і таке інше. Для того, щоб це з'ясувати, службі безпеки вистачило однієї доби.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

На владу покладайся, а роботи не цурайся

Коротко

При представнику Президента в Одеській області утворена рада промисловців та підприємців з керівників державних і недержавних структур, яку очолив генеральний директор орендного науково-виробничого об'єднання «Холодмаш». На новостворений орган покладаються надії, пов'язані із становленням та розвитком ринкових відносин. Рада поінформувала про створення фонду сприяння підприємництву, фонду стабілізації, центру інформаційної та науково-методичної допомоги підприємцям. Крім цього, рада братиме участь у підготовці проектів розпоряджень представника Президента.

Наш кор.
Одеська область.

Подробиці

НІКУДИШНІЙ БАРАБАН...

Поблизу села Косари Кам'янського району сталася залізнична аварія. Через несправність гальмівного барабана зійшли з рейок вісім товарних вагонів, завантажених незбагаченою урановою рудою, яка призначалася для одного з гірничозбагачувальних комбінатів України. Чотири вагони перевернулися. На щастя, обійшлося без жертв. Радіоактивну сировину згорнуто і обваловано. Небезпеки для жителів села немає, заявила обласна санітарно-епідеміологічна служба. Радіація випромінювання становить 15—25 мікрорентген на годину.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаська область.

Кримінальна хроніка

З ІКОНОЮ — ЧЕРЕЗ КОРДОН

Як повідомили з управління Служби безпеки України по Чернівецькій області, на контрольно-пропускному пункті «Порубне» затримано групу туристів з Одеси, які намагалися перетнути кордон з підробленими документами і нелегально вивезти 63 кольорових телевізори, 10 моніторів, 26 кондиціонерів, чимало пральних машин, холодильників та інших товарів широкого вжитку.

З великою партією особливо цінного антикваріату сподівалися проскочити через КПП контрабандисти з Туреччини. Серед виявлених у них скарбів — ікони, прикраси, ювелірні вироби роботи відомих вітчизняних і зарубіжних майстрів.

Порушено кримінальні справи, ведеться слідство.

Василь БАБУХ.
Чернівецька область.

ШАХТИ ДОНБАСУ БУДУТЬ ЗАКРИТІ, А ТІНЬОВИКИ ЛЕГАЛІЗУЮТЬ КАПІТАЛИ?

Крісло для гостя

У Кабінеті міністрів з'явилася нова структура — рада альтернативної економіки. Її очолив головний радник Прем'єр-міністра Ігор Маркулов. Йому 31 рік, до затвердження на цю посаду працював керівником торговельної фірми, директором заводу, генеральним директором промбудкомбінату, головою правління міжнародної корпорації IBL, головою правління корпорації «АТОН» у Донецьку.

— **Ігоре Романовичу, що це за структура — рада альтернативної економіки?**

— Україна взяла курс на ринкову економіку. Без приватної власності ринок неможливий. А в нас нині існує монополія державної власності, яка становить 97 відсотків. Отож завдання нової структури — всіляко сприяти розвитку приватного підприємництва, вирівнюванню дисбалансу в економіці, довести рівень приватної власності до європейських стандартів — 40 відсотків.

— **Як ви будете реалізовувати це завдання?**

— Насамперед буде вироблена економічна стратегія входження в ринок. Ми плануємо, зокрема, відкрити потужні валютно-фондові біржі, які б визначали фінансову політику держави, створити мережу комерційних банків, що фінансували б приватне підприємництво. Мета ради — віднесення бізнесу до рангу державної політики, а мета уряду — створення умов для його розвитку.

— **Який проект ви хотіли б реалізувати насамперед?**

— Закриття нерентабельних шахт Донбасу. І це не фантастика. Адже відомо, що нині у цю галузь вкладається коштів більше, ніж вона віддає. Чому б на її базі не відкрити потужне автомобілебудування, перепрофілювавши для цього металургійні підприємства? Адже ми нині випускаємо на 30 мільйонів тонн металу більше, ніж потребує Україна.

У такий спосіб ми розв'яжемо дві проблеми — знімемо соціальне напруження у шахтарських колективах і будемо випускати конкурентоспроможні автомобілі, які забезпечать нам приплив валюти.

— **Але ж, по-перше, шахтарі бояться можливого закриття шахт. По-друге, який це матиме вигляд у часі? А по-третє, чи це справді не фантастика?**

— По-перше, ніхто не залишиться без роботи, бо нове виробництво без робочих рук не обійдеться. По-друге, проект реалізовуватиметься поступово, але найближчим часом. І це не фантастика.

— **Але ж такий проект вимагатиме величезних кредитів, в тому числі валютних. Як ви розв'язуватимете цю проблему?**

— Валютні кредити я беру на себе. Щодо інших коштів, то тут є чимало можливостей. Це зараз у нас переважає дрібнопиріжковий бізнес. Справжній бізнес ще прийде. Але в Україні вже й тепер чимало багатих людей, які охоче вклали б гроші у вигідний проект. Крім того, існує цілком реальна можливість легалізувати капітали тіньовиків. Треба лише заінтересувати їх, щоб вони захотіли вкласти свої гроші і з вигодою для себе, і для блага України.

— **Що привело вас на цю посаду? Адже, здається, ви жили непогано...**

— Не платня, звичайно. І живу я добре, у мене все є. А привів мене острах перед соціальним вибухом. Я зрозумів, що коли не докласти сил до стабілізації ситуації, то все інше не матиме значення і дорівнюватиме нулю.

Інтерв'ю взяла
Валентина ПИСАНСЬКА.

Фотоінформація

«ЛАДАН» ДИХНУВ НА ЛАДАН?

Подейкують, що проїзд Крива Липа (колишній Жовтневий), який з'єднує вулиці Січових Стрільців та імені Дорошенка, у Львові, колись заполоняли шанувальники мистецтва, зараз тут господарі — торговці.

А торговельний павільйон під кроною розлогої кривої липи здавна збирав львів'ян: студентів — за чотирьохкопійчаними пиріжками, робітників — за кухлем білопінного пива, а віднедавна цікавих, які зазирали у кіоск малого підприємства «Ладан».

Не пощастило «Ладану» з кіоском. Останнього жовтневого вечора повідомили по «02», що він горить. Прибули пожежники, віднайшлись і свідки, що запевняли, буцімто спалахнуло зсередини, лихого наміру, мовляв, не було. Може, й не було. Та хіба від того легше?! Принаймні, чимало львів'ян говорили, що згорів він синім полум'ям.

Наш кор.

Львів.

УТРИМАЛИСЬ У БАНКЕТНОМУ ЗАЛІ

Шанувальники засновника релігії бахаї Баха Улли, який народився, як відомо, у листопаді, вирішили на честь його дня народження провести презентацію київської громади. Релігія бахаї засновується на вірі у Єдиного Бога для усіх часів і народів, через що виконує роль зв'язуючої ланки між Сходом і Заходом. Бахаї — це суворі канони та правила, аскетичний спосіб життя, неприйняття спиртного, скажімо. Щоправда, це не завадило її київському дітищу відсвяткувати день народження Баха Улли у банкетному залі готелю «Київ», куди з вітальним словом зазирнув і голова Київради.

Наш кор.

БАРЛАДЯНУ ПОВЕРНУВСЯ ДО ОДЕСИ

Ми уже повідомляли про допущене в Одесі беззаконня — арешт і вивезення до Львова з застосуванням сили відомого поета і публіциста Василя Барладяну. Після того, як він дав у Львові необхідні свідчення, його було випущено. У лікарні Одеського університету проведено медичний огляд В. Барладяну. Зафіксовано численні травми, нанесені, за свідченням потерпілого, працівниками Київського РВВС Одеси, які допомагали колегам зі Львова чинити беззаконня. За наказом начальника УВС області розпочато службове розслідування протиправного арешту В. Барладяну.

Георгій ВОРОТНЮК.

В Національному банку

Національним банком України 14 листопада 1992 року встановлюється курс карбованця і купона до іноземних валют

1 австралійський долар	291.2[illegible]
1 австрійський шилінг	37.52
1 англійський фунт стерлінгів	639.60
10 бельгійських франків	128.80
1 німецька марка	264.87
1 голландський гульден	235.33
1 датська крона	69.15
100 італійських лір	31.01
1 канадський долар	331.49
1 норвезька крона	65.04
1 долар США	419.00
1 фінська марка	84.18
1 французький франк	78.42
1 шведська крона	70.42
1 швейцарський франк	293.42
10 японських ієн	33.78
1 екю	519.39
10 іспанських песет	36.75
10 грецьких драхм	20.42
1 ірландський фунт	695.12
1 ісландська крона	7.11
1 кувейтський динар	1411.73
10 ліванських фунтів	2.17
10 португальських ескудо	29.83
1 сингапурський долар	256.14
10 турецьких лір	0.52
1 естонська крона	33.10
1 долар США по розрахунках із Індією в 1992 році	419.0[illegible]

Курс карбованця і купона за 1 долар США на валютній біржі при Національному банку України 10 листопада 1992 року становив 562.00.

Валютний коефіцієнт карбованця до купона складає 1,0.

ГОЛОВНЕ ВАЛЮТНО-ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ.

Спорт

Тепер «Схід» і «Захід»

Хокей

Як уже повідомлялося, учасники розиграшу Кубка МХЛ після першого етапу турніру об'єдналися в дві конференції і проведуть другий етап.

Поки турнірна таблиця в конференції «Захід» має такий вигляд:

	І	В	Н	П	Ш	О
Динамо (Москва)	20	12	5	3	67—31	29
Сокіл (Київ)	20	13	1	6	77—54	27
Ригас—Старз (Рига)	20	12	2	6	70—54	26
Крила Рад (Москва)	20	11	3	6	53—38	25
Металург (Череповець)	20	10	2	8	57—56	22
Спартак (Москва)	20	9	4	7	54—46	22
Хімік (Воскресенськ)	20	9	4	7	54—64	22
СКА (С.-Петербург)	20	9	2	9	48—48	20
Торпедо (Ярославль)	20	6	2	12	42—60	14
Кристал (Саратов)	20	5	3	12	42—65	13
Динамо (Мінськ)	20	4	4	12	38—55	12
ЦСКА	20	2	4	14	37—68	7

Звичайно, приємно бачити в чільній групі українських хокеїстів, які відмінно провели перший етап, вигравши змагання в своїй зоні. Тепер завдання значно ускладнюється, бо, окрім з уже знайомими суперниками, «Соколові» доведеться грати з московськими клубами, характеристики яким, гадаю, давати немає потреби.

Отже, треба буде грати результативно і стабільно для того, щоб за підсумками другого етапу закріпитися у вісімці найсильніших і взяти участь у завершальній частині турніру, яка пройде за системою «плей-оф».

А поки що пропонуємо вашій увазі календар змагань у конференції «Захід» на листопад.

16. ЦСКА — «Хімік», «Сокіл» — «Крила Рад», «Металург» — «Спартак», «Торпедо» — «Кристал». 17. «Динамо» М. — СКА, «Динамо» Мн. — «Ригас-Старз». 18. ЦСКА — «Крила Рад», «Сокіл» — «Хімік», «Металург» — «Кристал», «Торпедо» — «Спартак». 19. «Динамо» М. — «Ригас-Старз», «Динамо» Мн. — СКА. 21, «Крила Рад» — «Металург», «Хімік» — «Торпедо». 22. «Спартак» — «Динамо» Мн., «Кристал» — «Динамо» М., «Ригас-Старз» — «Сокіл», СКА — ЦСКА. 23. «Крила Рад» — «Торпедо», «Хімік» — «Металург». 24. «Спартак» — «Динамо» М., «Кристал» — «Динамо» Мн., «Ригас-Старз» — ЦСКА, СКА — «Сокіл». 27. «Динамо» М. — «Сокіл», «Динамо» Мн. — ЦСКА, «Торпедо» — СКА, «Металург» — «Ригас-Старз». 28. «Крила Рад» — «Хімік», «Кристал» — «Спартак». 29. ЦСКА — «Динамо» М. «Сокіл» — «Динамо» Мн. 30. «Спартак» — «Крила Рад», «Хімік» — «Кристал», «Ригас-Старз» — «Торпедо», СКА — «Металург».

Домашні матчі кияни проводитимуть у Палаці спорту.

Геннадій ОЗЕРЧУК.

НОВИНИ ФУТБОЛУ

Кубок України. 1/16 фіналу. «Динамо» (Київ) — «Сокіл» (Львів) — 3:0. Голи забили: Гицина (16, з пенальті), Мінтенко (61), Мізін (78). Перший матч також виграли кияни — 7:0.

Чемпіонат країни. Друга ліга. 17 тур. «Меліоратор» (Каховка) — «Титан» (Армянськ) — 3:2, «Галичина» (Дрогобич) — «Зірка» (Кіровоград) — 4:1 «Дністер» (Заліщики) — «Чорноморець-2» (Одеса) — 2:0, «Хімік» (Житомир) — «Шахтар-2» (Донецьк) — 1:0, «Газовик» (Комарно) — «Явір» (Краснопілля) — 1:0, «Вагонобудівник» (Стаханов) — «Азовець» (Маріуполь) — 2:0, «Бажановець» (Макіївка) — «Дружба» (Осипенко) — 0:0, «Кристал» (Херсон) — «ЗС Оріяна» (Київ) — 2:0, «Чайка» (Севастополь) — «Дніпро» (Черкаси) — 2:3.

Необхідність реформ у сфері правопорядку буквально стукає в двері. Але доки тривають дебати та суперечки, кульгава колісниця Феміди продовжує котитися второваною колією, підминаючи під себе і правих, і винуватих. Іноді здається, ніби бідна богиня навіть не підозрює, що коїться в її володіннях. Принаймні саме таке враження залишило знайомство з десятками грубезних томів однієї кримінальної справи.

Із сейфа старшого квиткового касира Дніпропетровського агентства повітряних сполучень Алли Лисенко навесні 1986 року зникли гроші. Сума на ті часи немала — майже 43 тисячі карбованців. А сталося це так: перед тим, як іти у відпустку, вона не встигла здати виручку й замкнула її в сейфі, а потім прохворіла більш як два місяці. Ну а оскільки гроші треба було здавати, в авіазагоні створили комісію і розкрили сейф без неї. Там нічого не було. Слідчі Придніпровської транспортної прокуратури не стали утруднювати себе сумнівами, а одразу взялися за Лисенко — мовляв, гроші взяла вона, причому викрадала їх протягом тривалого часу, доки не назбиралася названа сума. Відповідно й факти добирали лише ті, які лягали в канву версії, змальовували образ запеклого розкрадача. Решта відкидалася з порога. Гортаєш томи і вражаєшся, як можна було пройти повз, не помітити очевидних нестиковок. Однак відбувся суд, який визначив Лисенко покарання: 10 років ув'язнення з конфіскацією майна та відшкодуванням збитків. Мабуть, нема потреби переповідати всі «принади» життя в колонії серед повій та наркоманок, «мокрушниць» та злодійок-рецидивісток, паханш з олов'яними від рослинного існування очима, де щомиті людину ламають, розтоптують як особистість. Про це написано багато, але відчути становище нормальної заміжньої жінки, матері трьох дітей, двоє з яких — офіцер і службовка, а третя — школяр, жінки, котру тільки за підозрою висмикнули з суспільства й укинули в тюрму, — треба.

Слід віддати належне А. Лисенко: черпаючи сили в родині, свято вірячи у справедливість, вона продовжувала боротися за честь свого імені. Через два з половиною роки заступник генерального прокурора тодішнього СРСР опротестував рішення облсуду. Сам по собі протест — вартий уваги документ, який переконливо показує надуманість, бездоказовість звинувачень. Наведу з нього кілька цитат. «...Висновки суду про те, що показанням Лисенко не можна вірити, оскільки вони непослідовні нібито вона їх змінювала, суперечать матеріалам справи... Невихід Лисенко для здавання грошей і звіту в дні хвороби... не є підставою для твердження про привоєння грошей саме нею... Її відвідували вдома, вона пропонувала ключ від сейфа, просила не турбуватися, запевняла, що гроші і звіт містяться в сейфі. Така поведінка Лисенко, на думку суду, є доказом її вини в крадіжці. З цим погодитись не можна, бо такою ж мірою її можна розцінити і на користь засудженої... В агентстві склалася хибна практика складання звітів касирами за кілька змін. Тільки в січні 1986 року було розроблено інструкцію... Свідки, що брали безпосередню участь у розкритті сейфа, дали суперечливі показання і не змогли пояснити в суді, яким же ключем було відчинено сейф... Суперечливі показання свідків про механізм злому сейфа підтверджують, що вони не звертали належної уваги на цей момент. У зв'язку з цим викликає сумнів імовірність показань цих же осіб про цілісність пластилінової пломби з відбитком печатки Лисенко на її сейфі і збереження аркуша з печаткою ревізора... Сейф Лисенко було відкрито не її ключем, а іншим, невстановленим, підібраним Поляковою, отже, версія Лисенко про можливість підбирання ключів до її сейфа підтвердилася...»

Переведемо подих. Цитат з постанови пленуму Верховного суду України можна не наводити — вони ідентичні протесту. Скажу лише, що й у нього були сумніви щодо висновків облсуду про вину Лисенко, адже вони грунтуються «на недостатньо перевірених доказах і є передбачуваними». А тому справу направили на додаткове розслідування. І тут треба знову звернутися до цитат, але вже з постанови слідчого М. Синька про припинення кримінальної справи: «...Додатковим розслідуванням установлено, що... ключ від кімнати, де знаходяться сейфи, був на столі в старшого касира, однак будь-хто з касирів міг протягом дня взяти цього ключа й відчинити кімнату. Могли це зробити й касири, вільні від роботи, які прийшли сюди у свій вихідний день... Усередині нижнього замка виявлено пошкодження у вигляді подряпин, а також зміщення металу, що вказує: з сувальдами щось робили стороннім предметом. Давність такої дії з'ясувати неможливо... Встановити, кому належав ключ, яким 21.03.86 відкрили нижній замок сейфа і де він тепер, неможливо... Встановити з достовірністю, скільки ключів від сейфа Лисенко було в агентстві, чи був ключ і дублікат від нижнього замка, в кого вони були й де, неможливо... Через відсутність пластилінового відбитка й мотузки, які зняли 21.03. 86 р. члени комісії, нині неможливо шляхом криміналістичного дослідження встановити, чи цим відбитком опечатувала свій сейф Лисенко, цілісність мотузки» і висновок: «...У процесі додаткового розслідування неможливо було в повному обсязі виконати вказівки Верховного суду УРСР і виключити таким чином імовірність викрадання грошей з сейфа Лисенко іншими особами...» З ними прийшли свобода, скасування підписки про невиїзд, зняття арешту на майно.

У справі можна було б поставити крапку, якби Лисенко виявилась менш наївною. Вона вирішила відстоювати своє добре ім'я і написала листа до Прокуратури Союзу з проханням змінити запис у трудовій книжці, а заразом повернути вилучену під час обшуку золоту каблучку. До речі, це ще раз підтвердило її невинність: почала б вона, викравши 43 тисячі і вирвавшись на волю, домагатися каблучки за дві сотні карбованців? Звідти лист повернувся на батьківщину, а тут вирішили, що це межа зухвалості, і справу порушили знову — відправили вже вкотре на додаткове слідство, хоч усім було ясно, як божий день: нових фактів не буде. Їх і не знайшли. Той самий слідчий М. Синько звідусіль, куди надсилав запити, одержав однозначні відповіді: не встановлено, не було можливості встановити. Правда, розстаралися експерти з Придніпровського УВС на транспорті. Вони провели дослід з дощечкою: поклали мотузку, пластилін, притиснули печаткою й видали висновок: зняти пластиліновий відбиток і повторно накласти його, не порушивши при цьому його цілісності, неможливо. Але ж дозвольте запитати, скільки Лисенко накладала пластиліну в 1985 році і, даруйте, чи приплюнула, чи сильно натиснула на печатку, чи твердий був той пластилін? На ці запитання, на жаль, відповіді немає й бути вже не може. Але ж вони найголовніші.

Боротьба А. Лисенко за свою людську гідність закінчилася для неї плачевно. Відбувся другий суд, який слово в слово повторив висновки й вирок першого суду. Жінка знову опинилася за гратами. Хоча з'явилися за ці роки обставини, що пом'якшують провину, і строк можна було зменшити: вона вже відбула в колонії два з половиною роки, зразково там працювала, стан здоров'я в неї поганий, удома залишився малолітній син, соціальної небезпеки вона не являла. От якби так заповзято, запекло боролось наше правосуддя з бандитами, захмелілими від безкарності високопоставленими мафіозі, які оптом і вроздріб розпродують державу, про що недавно говорив новий Прем'єр-міністр України Л. Кучма! Але ж ні, там небезпечно, можуть здачу дати. А ось позбиткуватися над беззахисними, які не мають волохатої «лапи», — скільки завгодно. В старі часи існувало правило: якщо над злочинцем, засудженим до повішання, лопалася мотузка чи ламалася шибениця, йому пом'якшували покарання. У нашій, колись найгуманнішій країні, а тепер незалежній демократичній державі, бездушна бюрократична машина може лише за підозрою безліч разів забивати в колодки свого громадянина і захистити його нікому. Куди тільки не писала Лисенко та її сім'я, відповіді надходили схожі, наче близнюки: винна.

Останню таку відповідь на клопотання адвоката готувала співробітниця Прокуратури республіки Л. Смекаліна, і я з нею зустрівся. Довго й туманно пояснювала мені Любов Тихонівна про «властивість окремих фактів давати в сукупності загальну правдиву картину» злочину. І взагалі, в цьому неспеціалістові розібратися важко, — натякнула вона на недоступні розуму непосвяченого тонкощі юриспруденції. Та хіба союзній прокуратурі, що надіслала протест, потім пленуму Верховного суду України, який затвердив його, нарешті, слідчому М. Синьку, котрий закрив справу, можна дорікнути в дилетантизмі? Дуже сумніваюсь. Їхній професіоналізм виявився вищим від кон'юнктурних міркувань. А от білі нитки у вироці видно неозброєним оком, бо весь він побудований на припущеннях і домислах — «склалася думка», «зі слів і дій зрозуміла», «могло», «не могло бути», «інакше б»... Можливо, в справі з'явилися нові відомості, що викривають Лисенко? Жодних. Запитання Верховного суду так і лишилися без відповіді, про що чесно написав М. Синько.

Особлива розмова про судово-бухгалтерську експертизу, що стала наріжним каменем звинувачення. Обидва рази її проводили одні й ті ж самі залучені зі сторони ревізори, що викликає здивування. Адже зрозуміло: скільки б разів людей не запрошували, вони стверджуватимуть своє. І все-таки їхні висновки суд і вдруге взяв до уваги. Зате документ другого експерта сьогодні впритул ніхто бачити не бажає. Адвокатура запросила проаналізувати бухгалтерські папери завідувача лабораторією судово-економічних досліджень Київського НДІ судових експертиз В. Рогозу, і той у своєму висновку каменя на камені не залишив від міркувань «залучених». Зокрема, він визнав, що їхні висновки необгрунтовані, бо не мають прямих документальних доказів, недостача з місяця в місяць накопичуватися не могла, всю виручку Лисенко здавала, нехай і не в один день. Та й як її можна було здати всю відразу, коли інкасатори приїжджали о п'ятій-шостій вечора, а каса працювала до восьмої?

На жаль, до цих доказів прокуратура не прислухалася «через неповноту проведених досліджень». Здавалося б, чого простіше: запросіть самі того ж самого Рогозу та фахівців інституту провести повні дослідження. Кому, як не їм, з НДІ судових експертиз, під силу таке? Адже, можливо, помилково людина в тюрмі знемагає. Та ба! Для офіційного доручення необхідно скасувати вирок, а він пройшов уже всі інстанції. Хто на таке насмілиться? Коло замкнулося. І, очевидно, не тільки в цьому справа. Схоже, хтось дуже незацікавлений випускати Лисенко на волю. Гадаю, причина тут проста: честь мундира дорожча, ніж людська доля. А потім, за роки «відпочинку» в місцях віддалених комусь і відповідати треба. Тому й схожа сьогодні переписка з органами правосуддя на розмову двох глухих. Їм пишуть: у кімнаті, де знаходяться сейфи, часто влаштовувалися різні святкування з випивками, а вони відповідають: кімната обладнана трьома рубежами сигналізації. Їм кажуть: зникла саме ТА дощечка з пластиліном, а вони відповідають: усі дощечки однакові. І так епістолярний волейбол може тривати усі десять років ув'язнення.

Як зруйнувати цю стіну глухоти? Чим розірвати кільце кругової поруки, що перетворює декларації та інші високі слова про права людини на пустий звук? Якщо говорити про перспективу, то необхідні серйозні зміни в слідчій роботі, щоб звільнити її від суб'єктивізму, потрібен суд присяжних засідателів. Вирок має бути таким, щоб ні в кого не залишалося й тіні сумніву в його справедливості і, коли немає прямих переконливих доказів, а є сумніви і їх не можна розвіяти, він повинен бути виправдальним. Хоч якими б переконливими не здавалися здогадки. Так давно роблять у країнах, де утвердилася демократія, щоб, не дай Бог, не засудити невинного.

Що ж до справи Лисенко, то поки що доводиться сподіватися лише на об'єктивність найвищої особи в наглядовій ієрархії — Генерального прокурора України. Якщо, звичайно, і йому ті ж самі виконавці не підсунуть на підпис ту ж, заздалегідь відому відповідь.

Георгій ДОЛЖЕНКО.

«РОЗПРЯГАЙТЕ, ХЛОПЦІ, КОНЕЙ...»

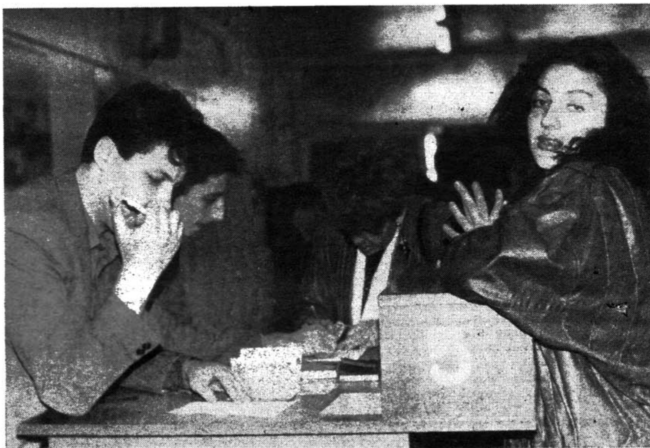
Які ж вони все-таки різноликі, наші митниці. Найстаршій, Одеській, уже сто вісімдесят, молодшим, тим, що притулилися на узбіччі доріг на молдовському кордоні у вагончиках, лише перші місяці, російським, де немає навіть цього, — лічені дні.

І єдине, що їх єднає, — проблеми. Заробітна плата прибиральниці Чопського залізничного вокзалу вдвічі перекриває зарплату рядового митника з вищою освітою і знанням кількох іноземних мов. Форма, якої немає. І хлопці з молдовського кордону змушені просити ватники у прикордонників, щоб не замерзнути просто неба під холодним вітром І, звичайно ж, провізне мито для громадян, закон про яке ніяк не в змозі розробити Кабінет міністрів. Саме те мито, з прийняттям якого відразу зникнуть черги під Ужгородом і Равою-Руською, під Порубним і Чопом. Саме те мито, через відсутність якого змушені хлопці порпатися у кожній вашій торбі. Саме те мито, яке розв'яже більшість проблем нашого кордону.

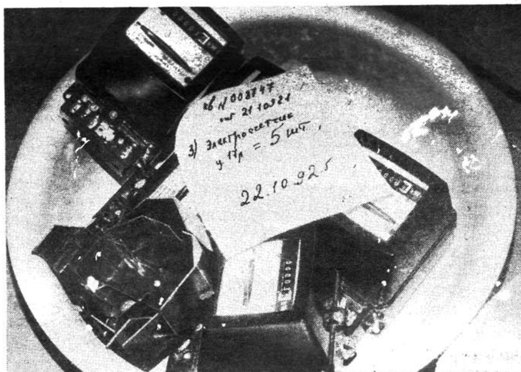
Але поки що все, як завжди. Шмони, заплакані обличчя, змучені туристи, кілометрові черги. І митні склади, вщент заповнені відрами, спиртним, ліками, сигаретами, кавомолками, м'ясорубками, телевізорами і безліччю іншого дефіциту, якого вдень з вогнем у крамниці не знайдеш.

Андрій БОЄЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Фото автора.

Експрес-інформація

СУПЕРЕЧОК НЕ БУЛО, АЛЕ СТАТУТ НЕ СХВАЛИЛИ

Чергове засідання Ради глав урядів держав — членів СНД відбулося вчора в Москві. В його роботі взяли ачасть делегації дев'яти колишніх радянських республік. Учасники засідання, на якому головував український Прем'єр-міністр Леонід Кучма, розглянули всі 18 питань порядку денного, в тому числі проект статуту СНД. На прес-конференції за підсумками зустрічі Л. Кучма заявив, що статут співдружності в тому вигляді, в якому його розглядали на нараді, Президент України не підпише. Міністрам закордонних справ і юстиції країн — членів СНД слід доручити остаточно доопрацювати документ до 4 грудня.

Після завершення засідання глави урядів підписали низку багатосторонніх угод, зокрема про міждержавну раду з питань космосу, регулювання міждержавного ринку цінних паперів.

ПРОВІВ ПЕРШУ ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЮ

новообраний Президент США Білл Клінтон. Він пообіцяв вжити рішучих заходів до поліпшення економічного стану країни, але зауважив, що багато проблем не можна розв'язати за один день. Білл Клінтон наголосив на необхідності розширювати торгово-економічні зв'язки Сполучених Штатів, зокрема з Мексікою і Європою. Пріоритетними напрямами зовнішньої політики новий Президент назвав зменшення оборонного потенціалу США (який, однак, «має залишатися наймогутнішим»), скорочення ядерних озброєнь у світі та поступ у близькосхідних переговорах.

МІЖ РОСІЄЮ І ЧЕЧНЕЮ

Засідання комісії з міжнаціональних питань російського парламенту відбулося в Москві. На ньому депутати розглянули ситуацію навколо осетино-інгуського конфлікту. На думку членів комісії, Росія зробила велику помилку, коли виступила на боці осетинів і ввела війська до Інгушетії.

Тим часом уздовж чечено-інгуського кордону концентруються військові підрозділи та сили самооборони Чечні. Президент цієї республіки Джохар Дудаєв закликав силоміць видворити російські війська з Інгушетії.

НІМЕЧЧИНА ДОПОМОЖЕ БІЖЕНЦЯМ

Близько 45 мільйонів доларів зобов'язався виділити уряд Німеччини на будівництво житла у Хорватії. Воно призначатиметься біженцям. До Хорватії з ФРН надійдуть також 300 залізничних вагонів, що їх можна використати для тимчасового розміщення людей, які рятуються від війни. Крім того, Бонн має намір просити згоди в Європейського співтовариства на розміщення в Німеччині понад сім тисяч біженців, які перебувають у спеціальних таборах у Боснії і Герцеговині або мешкають у поганих умовах на території Хорватії.

Між тим Рада Безпеки ООН розпочала вчора дебати з питання про розширення економічного ембарго проти Сербії та Чорногорії.

У СУХУМІ ПАНУЄ БЕЗВЛАДДЯ

Критичною назвав ситуацію в Сухумі Голова Верховної Ради Грузії Едуард Шеварднадзе, який днями побував у цьому місті. Виступаючи на сесії грузинського парламенту, він заявив, що в Сухумі тепер немає влади. Е. Шеварднадзе піддав різкій критиці правоохоронні органи Грузії, які не можуть припинити в абхазькій столиці мародерства і беззаконня. Глава парламенту наголосив на необхідності провести закрите засідання Верховної Ради Грузії для обговорення заходів щодо нормалізації становища в Абхазії.

За інформацією абхазького Міністерства охорони здоров'я, з 14 серпня цього року загинуло 400 і поранено 600 жителів цієї невеликої республіки.

ПРОКУРОР ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА

У корупції та приховуванні злочинів звинуватив Президента Бразилії Фернандо Коллора генеральний прокурор країни А. Жункейра. Свої звинувачення він виклав у спеціальній доповіді, яку передав Федеральному верховному суду Бразилії. Тепер найвищий судовий орган має вирішити, чи є підстави порушити кримінальну справу щодо Президента, тимчасово усунутого від влади. Але щоб розпочати процес, Федеральний верховний суд має одержати підтримку двох третин членів палати депутатів бразильського парламенту.

Є ЗАКОН ПРО СПЕЦСЛУЖБУ!

Проект закону про Комітет безпеки Білорусі схвалив у першому читанні парламент республіки. Цей документ, який представив депутатам голова комітету Едуард Ширковський, визначає завдання, обов'язки і права КБ та його співробітників. На думку експертів, новий закон забезпечує захист конституційних прав кожного громадянина Білорусі.

ЗМІНЮЮТЬ ЕКОНОМІЧНУ СТРАТЕГІЮ

Пакет заходів, спрямованих на стимулювання розвитку економіки Великобританії, обнародував міністр фінансів країни Норман Лемонт. За його словами, передбачається знизити банківські процентні ставки, скасувати окремі податки, зменшити витрати державного сектора економіки. Одночасно мають зрости державні асигнування на соціальні потреби, зокрема на освіту та охорону здоров'я. Оглядачі зазначають, що Н. Лемонт вперше сформулював нову економічну стратегію уряду Джона Мейджора після тимчасового виведення фунта стерлінгів з європейської валютної системи.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Подія тижня: нотатки оглядача відділу зарубіжної інформації

Холодна війна як результат братерської дружби

Дозволю собі зупинитися на події, якої цими днями чекали, але, на жаль, вона так і не сталася. Йдеться про компроміс між Чехо-Словаччиною і Угорщиною з приводу долі будівництва енерговузла Габчиково — Надьмарош.

Просто не маємо права обминути увагою цю проблему: адже вона досягла «точки кипіння». Недарма європейська преса, що приділяє згаданому проектові пильну увагу, характеризує стан справ як «головний біль Європи», «нову холодну війну у центрі континенту», «бомбу, яка ось-ось вибухне».

...А починалося все, як і ведеться у жанрі політичного соцреалізму, з суцільної ідилії. Тоді спільна гідроелектростанція, яку взялися зводити братні країни, була проголошена «будовою дружби», «черговим символом єднання соціалістичної співдружності». Планувалися величезні блага і для угорців, і для чехів і словаків. Йшов 1977 рік...

Тепер тон — інший. Чехо-Словаччина (точніше — Словаччина, оскільки сьогодні, напередодні розвалу ЧСФР, офіційна Прага намагається триматися від скандалу подалі, з тихою радістю передаючи його «у спадщину» керівництву майбутньої Словаччини: гідроелектростанція розташована на її території) заявляє, що будову треба завершити, що вона свято дотримувалася своїх зобов'язань, виконавши роботи на дев'ять десятих, тоді як Угорщина — лише на третину; Угорщина ж наголошує, що вона взагалі проти будівництва, оскільки воно є варварством з екологічної точки зору, а також — і це, мабуть, найголовніше — при відведенні частини води з Дунаю на потреби цієї ГЕС дещо зміниться (на користь сусідів) державний кордон. А на це офіційний Будапешт не погодиться в жодному разі. І — як резюме з угорського боку: «Ми бойкотуватимемо чехословацькі кораблі». А з іншого берега Дунаю: «А ми закриємо транзит для угорських вантажівок».

До скандалу втягнуті Міжнародний суд, експертна комісія ЄС і навіть Рада Безпеки ООН. Пильну увагу до проблеми виявляють і деякі сусідні держави, намагаючись (і це зрозуміло) розв'язати її на користь власних союзників, отже, і на свою.

Про політичні відносини між Словаччиною і Угорщиною годі й говорити: їх стан нагадує «статус» ворогуючих держав. Дійшло до того, що в угорському парламенті деякі депутати почали всерйоз обговорювати ревізію кордонів між Угорщиною та Словаччиною, якщо на те буде «воля більшості громадян». Остання заява особливо тривожна: саме в районі спорудження гідровузла компактно проживають 600 тисяч словацьких угорців.

Двосторонні відносини у даному випадку тісно переплітаються з багатосторонніми. Проблема гідровузла Габчиково—Надьмарош переросла у загальноєвропейську не тільки тому, що Дунай протікає по території багатьох держав, яким, зрозуміло, аж ніяк не байдуже його доля, а ще й тому, що під загрозою опинилися політичні структури, покликані зміцнювати безпеку на континенті. У першу чергу йдеться про «Вишеградський трикутник», до якого входять Угорщина і Чехо-Словаччина, а також Польща. Вже сьогодні «гідроенергетична» проблема захмарює їхні відносини. А що буде невдовзі, після розпаду ЧСФР? Адже Словаччина — у цьому компетентні аналітики одностайні — теж запроситься до «Вишеграду». Як відреагує на це офіційний Будапешт? Довго шукати відповіді не доведеться.

То хіба конфлікт почався учора чи позавчора, і до нього ніхто не був готовий? Аж ніяк. Ще наприкінці вісімдесятих років в Угорщині сформувалася могутня опозиція «будові століття». У 1990-му вона рішуче проголосила: «Впаде той уряд, який продовжить будову на Дунаї». Більше того, протести проти неї стали одним з гасел, які привели до керма нинішню владу Угорщини. До речі, і лідери чехословацької «оксамитової революції» теж спочатку різко критикували тезу про «брудний пам'ятник сталінізму».

Але згодом національні інтереси (як їх трактують у столицях згаданих країн) все ж таки взяли гору. У результаті, як прийнято говорити, вони мають те, що мають...

Вам, шановний читачу, ця ситуація нічого не нагадує, ніяких аналогій не викликає? Коли ріжеться «по живому» глибоко інтегрована економіка, з'являються територіальні претензії, падають засувки на трубопроводах і вимикаються рубильники на енерготрасах? Всі ми родом з соціалізму, який понад усе ставив «загальний інтерес», мало турбуючись про «кожного». Нині кожний дбає перш за все про інтерес власний. І це — закономірно. Бажано лише, щоб робилося це у цивілізованих рамках. І тоді виграють усі. Але — посправжньому, а не тільки згідно з гаслами на транспарантах про дружбу і братерство.

Володимир САВЦОВ.

Німецька мозаїка

● САША БЕЗ ІМЕНІ

Це ще раз підтвердив трагікомічний випадок у Бремені. Молоде подружжя вирішило наректи свою дитину на честь друга Олександра з України скороченим ім'ям Саша. Але чиновники повстали проти «свавілля». У їхніх «гросбухах» такого імені не значиться. А раз так, то й не можна. Порядок є порядок. От і живе дитя майже рік із дивним записом у свідоцтві про народження, в графі «Ім'я» стоїть — «Без». Скільки так триватиме — невідомо. Батьки наполягають на своєму, але й апологети порядку теж не здають позицій.

● ПАМ'ЯТАЄМО УРОКИ ІСТОРІЇ

Найбільшою у повоєнні часи стала демонстрація протесту проти расизму і ворожості до іноземців. Понад 350 тисяч чоловік пройшло вулицями Берліна з вимогами припинити розгул як правих, так і лівих екстремістів. Перед демонстрантами виступив Президент ФРН Ріхард фон Вайцзеккер. Були також у той день на вулицях Берліна і голова бундестагу Ріта Зюсмут і федеральний канцлер Гельмут Коль.

Вважають, що сьогодні у Німеччині живе близько 7 мільйонів вихідців з Туреччини, колишньої Югославії, Греції та інших країн. І ця акція мала з'ясувати, наскільки близькою є політика різних партій ФРН щодо проблеми іноземців. Однак єдності дій досягти не вдалося, оскільки деякі партії рішуче відмовилися від участі в демонстрації, а інші були представлені далеко не однодумцями.

Мітинги, демонстрації з різними відтінками пройшли у багатьох містах Федеративної Республіки Німеччина. В одному із старих районів Бремена багатотисячна маніфестація вимагала гарантувати всі права і свободи євреям. «Ми повинні пам'ятати уроки історії і не дати відродитися нацизму», — таким був основний зміст акції у Бремені.

● «ПОДАРУНОК» ДО НОВОГО РОКУ

підготував уряд ФРН водіям. З 1 січня 1993 року за перевищення швидкості їм доведеться платити від 200 до 400 марок (раніше—150 марок) залежно від того, який параграф заборони порушено. А ще їх на один місяць позбавлятимуть дозволу водити автотранспорт. Любителі проскакувати на червоне світло сплачуватимуть за таке «задоволення» 400 марок штрафу і місяць не матимуть насолоди сідати за кермо. Загалом штрафи за порушення правил руху зросли на 50—200 марок.

Анатолій ФЕДОРІВ.

Бремен.

Актуальне інтерв'ю

ТОКІО: ЯК УСЕ БУЛО НАСПРАВДІ

Про третю токійську Міжнародну конференцію з технічної та гуманітарної допомоги країнам СНД, що відбулася наприкінці жовтня, московська преса писала чимало. Та й не дивина. Форум цей був дуже представницький. Брали участь у ньому делегації 70 держав і 15 міжнародних організацій, таких, як ООН, ЄС, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд. Втім, і ми до цього вже звикли, висвітлення перебігу конференції було одно-боке. Розповідалося про перебування в японській столиці російської делегації, про виступи її керівників, зустрічі тощо. А як же інші одинадцять країн СНД, представники яких теж перебували в Токіо, зокрема Україна? Про це детальних повідомлень годі було шукати. Лише шановна газета «Известия» обмежилась куцою фразою. Мовляв, з боку України «були в основному прохання постачити їй медикаменти та медичне обладнання...».

— Я теж знайомився з тим, що було надруковано про конференцію в російській пресі. І мене ця інформація зовсім не влаштовує, — сказав у розмові з кореспондентом «Голосу України» член української офіційної делегації, голова Національного центру реалізації міжнародної технічної допомоги Україні Леонід Кістерський.— Бо йшлося в Токіо насамперед не про гуманітарну допомогу, а про технічну. Що це таке? Інколи її плутають з поставками устаткування. Насправді ж це допомога інтелектуальна. Після розвалу СРСР більшість нових незалежних держав, які постали на його терені, залишилися сам на сам зі своїми проблемами. Вони не мали ні справжніх урядових структур, ні кадрів.

І от світове співтовариство вирішило надати їм технічну допомогу, яка передбачає консультування парламентів, кабінетів міністрів, сприяння економічним реформам, процесам приватизації, підготовки кадрів. Тобто допомогу для вироблення ринкового менталітету.

— Тільки вирішило?

— Ні. Цього року від Комісії Європейських Співтовариств Україна, наприклад, отримала на такі цілі близько 65 мільйонів доларів. Нині до ЄС приєднуються й окремі країни-донори. Вже підписано договори про технічну допомогу Україні з Італією, Голландією. На стадії підготовки — аналогічні угоди зі США, Німеччиною, Францією.

— Давайте повернемось до Токіо. Яку позицію займала на конференції українська делегація?

— Дійсно, ми передали офіційного листа, де виклали потреби України в ліках та медичному обладнанні на ближчий час. Втім, головну увагу делегація України приділила технічній допомозі.

— Тобто головне для нас нині не гуманітарні поставки, а інтелектуальні розробки, технології, передовий досвід...

— Безперечно. Гуманітарні акції — справа короткотермінова. Технічна ж допомога має довгостроковий характер. Уряд України спільно з Комісією ЄС визначив пріоритетні сектори економіки, де таке сприяння з боку розвинутих держав нам конче потрібно. До них, зокрема, належать перебудова найважливіших галузей, налагодження інфраструктури, безпека ядерних реакторів, медицина, екологія, розвиток туризму.

Саме на цьому зосередив свою увагу у виступі керівник української делегації Олег Слєпічев. Виступ, який, на думку більшості учасників конференції, був обгрунтований, цілеспрямований і матиме найпозитивніший ефект.

— А конкретніше?

— Ідеться про десятки й десятки мільйонів. Втім форуми, як токійський, розв'язують питання принципово. Згодом конкретні шляхи їх втілення визначаються на робочому рівні. Невдовзі, наприклад, у нашому центрі відбудеться зустріч з представниками Світового банку.

— Ви раніше згадали, що конференція у Токіо була заключною. Чому?

— Бо наші західні партнери переконалися: надання допомоги «гамузом» усім країнам СНД—справа неперспективна. Багато губиться, не реалізується. Тому за ініціативи Світового банку та ряду країн вирішено створити координаційні групи для кожної з колишніх радянських республік. До речі, Україна напередодні й на самій конференції відстоювала свою принципову позицію: отримання технічної допомоги має відбуватися на двосторонній рівноправній основі. З цього приводу досягнуто домовленості: ми співпрацюватимемо з координаційною групою як суверенна країна, що має великий потенціал. Таким чином, ніхто не нав'язуватиме нам своїх умов. Та ми на це й не підемо.

— Вибачте, але Захід альтруїстом не назвеш. Просто так там ніхто нічого не робить.

— У світовій економіці намітився спад. Україна ж — величезний і перспективний ринок. Шляхом надання технічної допомоги Захід вивчає його, виходить на нього. А це вже мільярди для нашої економіки у майбутньому. Отже, зацікавленість тут обопільна.

— Не секрет, що й досі Японія дуже обережна щодо встановлення з Україною взаємовигідних відносин. Чи мали члени української делегації можливість обговорити це з японським керівництвом?

— Так. І на найвищому рівні. Першими з усіх делегацій країн СНД нас прийняв прем'єр Японії Міядзава. Протягом майже години ми поінформували його про наш великий промисловий, сільськогосподарський та науковий потенціал. Бо в Японії, на жаль, про Україну ще дуже мало знають. Прийняли членів делегації також міністри закордонних справ та зовнішньої торгівлі і промисловості Японії. Мали ми й понад півтора десятка зустрічей з керівниками провідних японських компаній. З ними встановлено прямі ділові контакти. На початку наступного року Україну відвідає делегація ділових кіл цієї країни. У японців уже є ідеї, як з нами співпрацювати. Ідеться, наприклад, про створення спільних виробництв конкурентоспроможної на світових ринках продукції.

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю провів **Ігор ГРУШКО.**

На зв'язку — Ташкент

СВЯТА МИНУЛИ, НАСТАЛО МОВЧАННЯ

Узбекистан гучно відсвяткував 75-річний ювілей колишнього свого лідера Шарафа Рашидова.

На місці первинного поховання партійного керівника в центрі Ташкента, звідки потім було вилучено його прах, встановили пам'ятник. Рашидов постав у всіх своїх регаліях — з двома зірками Героя Соціалістичної Праці, значком лауреата Ленінської премії, якої покійний був удостоєний за освоєння золотого родовища в Мурунтау. Бюст лідера комуністів Узбекистану відновлений і на його батьківщині — в обласному центрі Джизак. Там же відбулися основні святкування, присвячені ювілею.

Реакція громадськості на реабілітацію імені Рашидова була досить цікавою: шанувальники раділи, а невдоволені мовчали. позбавлені надії бути почутими в хорі гучних звеличань.

Президент республіки І. Карімов, виступаючи на ювілейних святах у Джизаку, ще раз нагадав про своє застереження не створювати культу особи Рашидова. Він зазначив, що ювілей слід розглядати як частину загального, більш важливого процесу з реабілітації доброго імені узбецького народу в цілому. Рашидов був сином свого часу, не кращим і не гіршим за інших партійних керівників.

Спокійна, без особливих епітетів промова Президента, здається, дещо остудила запал найбільш яскравих апологетів Шарафа Рашидова. Ось уже кілька днів республіканські газети не згадують ім'я колишнього партійного вождя.

ХТОСЬ ВИПИВ ЛІКИ

Три літаки з медикаментами і медичним обладнанням прибули до Ташкента з Туреччини.

Цінний вантаж закуплено за рахунок турецького кредиту на 50 мільйонів доларів. До відправки в Ташкент готують 1 четвертий літак. Найближчими днями ліки повинні надійти в лікарні, поліклініки, пологові будинки та аптеки всіх областей республіки. Але питання в тому, чи надходять вони за призначенням? Як відомо, на початку року кількома літаками ВПС Туреччини в Узбекистан було доставлено гуманітарну допомогу у вигляді тих же ліків і медобладнання. Але в аптеках їх ніхто не бачив. Можна припустити, що вони були розподілені по лінії Червоного Хреста. Але як бути з критикою, яка пролунала днями на адресу Міністерства охорони здоров'я республіки з вуст Прем'єр-міністра Мутালова: куди зникають ліки, закуплені за рубежем на тверду валюту? Відповіді поки що не одержано.

Зульфія РАСУЛІ.

ВТРАТИВШИ МІНІСТЕРСЬКЕ КРІСЛО, МОЖНА ЗАВОЮВАТИ ПРЕЗИДЕНТСЬКЕ

Президент Левон Тер-Петросян призначив указом тимчасово виконуючого обов'язки міністра закордонних справ Вірменії. Ним став перший заступник голови зовнішньополітичного відомства республіки Арман Кіракосян.

Подробиці

Як з'ясувалося, для нього встановили так званий випробувальний строк. Після його завершення буде ясно, чи влаштовує А. Кіракосян Президента. Між іншим, сьогодні розглядаються й інші кандидатури на цей високий пост.

Що ж стосується колишнього глави МЗС РВ Раффі Ованнісяна, то після своєї відставки він зайнявся побутовими проблемами. Судячи з того, що екс-міністр вдався до послуг одного з кооперативів, який торгує нерухомістю, Р. Ованнісян, громадянин США, вирішив оселитися у Вірменії. Очевидно, він має намір продовжити свою діяльність у сфері політики. Чимало хто вважає, що саме Р. Ованнісян може стати другим Президентом республіки. Популярність у народі дає йому шанс перемогти на чергових президентських виборах, якщо він балотуватиметься на цей пост.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Єреван.

У сусідів

СУПЕРЕЧКИ ПРО ПРИДНІСТРОВ'Я ТРИВАЮТЬ

Об'єднані боротьбою за цілісність республіки, демократичні рухи провели форум в Кишиневі. Таких рухів на сьогодні п'ять, у тому числі Організація учасників воєнних дій в Молдові і Ліга студентів з Придністров'я.

Ті, що зібралися, виступили з заявою на адресу Президента Молдови та голови парламенту, протестуючи проти надання політичного статусу. Лівобережжю Вони зажадали, щоб проблеми Придністров'я були розв'язані лише в рамках Закону про місцеве самоврядування. За їхньою думкою, регіон може претендувати «не більше, ніж на вільну економічну зону». Після підписання угоди про припинення збройного конфлікту в Придністров'ї, твердиться в заяві, «соціально-політична ситуація у східних районах Молдови ще більше загострилася».

Свою заяву представники вищевказаних рухів зробили під час роботи сесії парламенту, якому треба буде вирішити, чи надавати Придністров'ю особливого юридичного статусу. Форум, що відбувся, — це спроба вплинути на це рішення.

Тим часом в Тирасполі лідер Придністров'я І. Смирнов на зустрічі з працівниками преси ще раз підтвердив курс самопроголошеної республіки на самостійність. «Після подій у Бендерах, — сказав І. Смирнов, — ми можемо лише говорити про конфедерацію з розмежуванням повноважень. У нас мають бути своя армія, своя конституція, свої органи охорони правопорядку».

Чи буде знайдено золоту середину, чи конфлікт розгориться знову, залежить від того, як поставиться до всіх цих проблем парламентська більшість.

Світлана ЧАЛА.

Кишинів.

З «гарячих» точок

ЧЕХАРДА НА ОЛІМПІ

У верхніх ешелонах влади Таджикистану знову зміни. Про свою відставку ввечері 10 листопада заявили Президія Верховної Ради республіки та уряд Таджикистану.

Причиною такого кроку, як сказано в офіційному повідомленні, стало невдоволення властями з боку «групи мешканців» та прагнення уникнути подальшого нагнітання пристрастей у республіці. «Групою мешканців», мабуть, тут названі кулябці, котрі навідріз відмовилися визнати державні структури, сформовані у травні цього року під тиском мітингів. Тоді до влади прийшов цілий ряд представників так званої демократичної опозиції. Зокрема, перший заступник голови Партії ісламського відродження зайняв тоді місце заступника прем'єра.

Заклик кулябців підтримали і в декотрих інших регіонах Таджикистану, в тому числі в ряді центральних. Сформована тут організація народів Гіссарської долини навіть пред'явила Президії Верховної Ради й урядові ультиматум, пригрозивши наглухо закрити транспортне сполучення з Душанбе, якщо тамтешні власті не підуть по-доброму.

Новий склад Президії та Кабінету міністрів визначить сесія Верховної Ради, котра має відкритися в Худжанді 16 листопада. Вона ж, як очікують, оголосить вердикт про те, наскільки конституційним було зміщення екс-президента Рахмона Набієва.

Нині робляться спроби над державною системою, що валиться, поставити ще й Держраду — щось на зразок колегіального президентства. За задумом, вона має об'єднати представників усіх регіонів Таджикистану, усіх партій та рухів. Заминка сталася на першому ж кроці створення Держради — один із її майбутніх членів, генерал Ашуров, відмовився від такої почесної місії.

Криза влади у Таджикистані зайшла настільки далеко, що Комітет конституційного нагляду вважає, що краще на деякий час припинити свою діяльність.

Юрій КУШКО.

Справи військові

ПЕРШІ НАВЧАННЯ

Білоруські збройні сили провели перші в своїй історії навчання. Брала в них участь перша в Білорусі механізована бригада. За сигналом навчальної тривоги її було виведено на Гожа-Поречський полігон Гродненської області, де на практиці її було піддано серйозній перевірці. На думку спеціалістів, механізована бригада цілком відповідає високим вимогам сучасного бою і здатна розв'язувати найскладніші завдання.

Віктор ХОРОШКО.

Мінськ.

СОКИРА ДЛЯ НЕМОВЛЯТ,

або НАС ТРУЇТИМУТЬ І ДАЛІ

В Україні смертність вже перевищила народжуваність. Жодних даних про зміни генофонду України поки що немає, але вони неминуче з'являться, якщо ми будемо губити природу сьогоднішніми темпами. Величезні суми народних грошей фактично витрачаються на знищення природи, а екологічні злочини практично залишаються безкарними. Куди ж дивиться прокуратура? На це та інші питання відповідає заступник Генерального прокурора України Дмитро УСАТОВ.

— Дмитре Олександровичу, чи не могли б ви пояснити, чому не так давно за розтрату 100 тисяч державних карбованців суд міг позбавити злочинця навіть життя, а особи, що вчинили екологічні злочини, залишаються практично безкарними?

— Це справді нонсенс. Хоча за вчинення екологічних злочинів у нас судять, та здебільшого це перетворюється на фарс. За останні півтора року за ст. 228 Кримінального кодексу України («Забруднення водойм та атмосферного повітря» — це єдина, по суті, стаття, що стосується екологічних злочинів) всіма судами засуджено лише 15 чоловік. Причому більшість з них — до дуже м'яких мір покарання.

— Тобто?

— Це не дивно, адже згідно з ч. 1 цієї статті за забруднення річок, озер та інших водойм, водних джерел і підземних вод неочищеними і незнешкодженими стічними водами або відходами промислових, сільськогосподарських, комунальних та інших підприємств, установ і організацій, що заподіяло або могло заподіяти шкоду здоров'ю людей, або сільгоспвиробництву, чи рибним запасам, а так само за забруднення атмосферного повітря шкідливими для здоров'я людей відходами промислового виробництва **винні караються виправними роботами на термін до одного року або штрафом у розмірі до трьохсот карбованців.** Якщо ж урахувати складність розслідування таких справ, шалений відомчий тиск на слідство та експертів, стає зрозумілим, чому за ці злочини протягом останніх років засуджено таку мізерну кількість їх винуватців.

— Отже, яких би збитків ти не завдав, більше трьохсот карбованців не відшкодуєш? Чи в крайньому разі — рік виправних робіт і все?

— Лише коли згідно з цією статтею вищеперелічені дії завдали значної шкоди здоров'ю людей або сільгоспвиробництву чи спричинили масову загибель риби, винні караються позбавленням волі до п'яти років. Але такого вироку жодного разу не виносилося.

— Отже, необхідно зробити закони більш жорсткими?

— Я не прихильник крайніх заходів. Більше того, з великим задоволенням сприймаю всі кроки, спрямовані на декриміналізацію права. Але глибоко переконаний, що екологічні злочини являють собою особливо велику суспільну небезпеку, пов'язану із загрозою здоров'ю і навіть життю великої кількості людей, тому їм у рамках закону має даватися безкомпромісна оцінка. На жаль, на всіх рівнях державного управління усвідомлення кризи відбувається повільніше, ніж її реальне наближення. Загальновизнано, що на межі кризи перебувають Придніпров'я, Придністров'я, Кривбас, узбережжя Азовського та Чорного морів. Згідно з висновками, викладеними у національній доповіді України на цьогорічній конференції ООН, «забрудненість навколишнього середовища в містах Запоріжжі та Маріуполі досягла такого рівня, який неминуче призведе до фізичного й інтелектуального виродження місцевого населення». Це жахливий висновок!

— На жаль, не лише Запоріжжя та Маріуполь, а, мабуть, майже вся Україна може опинитися під загрозою вимирання та виродження?

— У внутрішні водойми України торік було скинуто понад 4 мільярди кубічних метрів забруднених стічних вод. Дніпро — джерело питної води переважної більшості населення України — майже на всьому протязі забруднений радіонуклідами, а концентрація у ньому солей важких металів і фенолів на багато порядків перевищує гранично допустимі рівні. Загрожуючих розмірів набуває забруднення й підземних вод. У Криму, наприклад, такі води забруднені на 5,4 тисячі квадратних кілометрів, що становить понад 40 відсотків степового Криму.

— А повітря, флора та фауна?

— Торік промислові підприємства України викинули в повітря близько 9 мільйонів тонн шкідливих речовин, а всі джерела забруднення за останні п'ять років — понад 100 мільйонів тонн таких речовин. Наприклад, на Кривий Ріг торік припало близько мільйона тонн шкідливих викидів в атмосферу, або близько 1,6 тонни на кожного жителя.

Щорічно внаслідок забруднення виробничими відходами і стічними водами виводиться з користування близько 50—60 тисяч гектарів ріллі, 12 мільйонів гектарів сільгоспугідь вражено ерозією. Відвали промислових відходів поглинули 200 тисяч гектарів родючих земель. Справжній розбій відбувається і щодо рослинного світу: Укоопспілка в минулому році заготовила замість дозволених 2 тисяч тонн лікарської сировини 8 тисяч.

— Але ж усе це може мати жахливі наслідки?..

— Так. В основному з екологічних причин в Україні різко погіршилася динаміка демографічних процесів, зросла дитяча смертність. У минулому році вперше в історії України смертність на 50 тисяч перевищила народжуваність. Останню крапку в цій картині екологічного божевілля поставила Чорнобильська катастрофа, внаслідок чого Верховна Рада визнала територію України зоною екологічного лиха.

— Ми часто чуємо: «Будуємо правову державу». А як із будівництвом екологічного права?

— У нашому праві навіть не сформульовано поняття екологічного злочину, хоча очевидно, що характер і ступінь його соціальної небезпеки не вкладаються в традиційну формулу. Не розроблено й методики визначення екологічних збитків, які можуть виявитися не прямо й не відразу. Переконаний, що і таке існуюче в кримінальному праві поняття, як халатність у вигляді злочинної самовпевненості або необережності, в екологічному праві не може бути обставиною, що пом'якшує вину особи, яка вчинила такий злочин. Взагалі ж найпершим завданням у виконанні екологічних законів є недопущення порушень, бо коли це вже сталося, втрачається всякий природоохоронний сенс. Сьогодні ми гостро відчуваємо відсутність грамотного екологічного законодавства. Чинне так зване природоохоронне — скоріше гучні слова, гра на публіку, зручна для закулісних відомчих ігор. На мою думку, екологічне право доцільно виділити в самостійну галузь. Якщо розібратися, таке право — як розумна альтернатива індустріальній сваволі — і виникло на межі різних правових дисциплін, не змішуючись із жодною. На жаль, наша юридична наука не встигає за проблемами екології. Що ж стосується відсилочних (або бланкетних) норм, то я вбачаю в них лише плутанину або хитромудрі виверти, щоб звести все до відомчої інструкції, яка подекуди перекреслює закон.

— Як ви ставитесь до партії Зелених?

— Мені імпонує діяльність цієї партії та інших громадських організацій, спрямована на захист навколишнього середовища, бо саме вони сьогодні буквально кричать про наближення екологічного лиха і вживають рішучих, але, на жаль, у ряді випадків протиправних дій для запобігання йому.

— Давайте тоді знову повернемось до першого питання: «Що робити і куди дивиться прокуратура?»

— У прокурора лише один інструмент — правовий. Але це не означає, що ми сидимо склавши руки: торік проведено понад 5 тисяч перевірок виконання законів про охорону природи. Генеральна прокуратура України глибоко проаналізувала стан справ у 30-кілометровій Чорнобильській зоні, додержання законів у науково-виробничому об'єднанні «Прип'ять», у регіонах Дніпровського каскаду. Тепер перевіряємо Азово-Чорноморський регіон. У ході перевірки вже виявлено кричущі факти порушень, у зв'язку з цим порушено ряд кримінальних справ, здійснено дисциплінарні переведення, заявлено позови на відшкодування кількох мільйонів карбованців збитків тощо. А всього лише за минулий рік прокурори виявили 5800 порушень законів про охорону навколишнього середовища. До дисциплінарної, адміністративної та матеріальної відповідальності притягнуто 5 тисяч службових осіб, понад 2,5 тисячі попереджено про неприпустимість порушень закону, опротестовано 150 незаконних правових актів, внесено 3 тисячі подань, відшкодовано 3 мільйони карбованців збитків.

— Яким чином вплинуло на вашу діяльність введення в дію Закону України «Про прокуратуру»?

— Після введення цього Закону в дію ми стали приділяти увагу нагляду за дотриманням законів організаціями та установами Міністерства охорони навколишнього середовища, різноманітними контролюючими органами. Також створили нестандартні структури: — природоохоронні прокуратури. Сьогодні в найбільш екологічно небезпечних регіонах діє 20 таких прокуратур, а днями Генеральний прокурор України В. Шишкін видав наказ про створення ще однієї — Дніпропетровської міжрайонної природоохоронної прокуратури.

Прокурори почали рішучіше вживати кримінально-правових заходів щодо господарських працівників, що грубо порушують екологічні закони. Але й тут виникають труднощі. Зокрема, на випадок порушення кримінальної справи господарський керівник, як правило, буває захищений депутатським мандатом і далеко не завжди вдається дістати згоду на притягнення його до відповідальності. Понад усе вражає нагальний опір таких керівників: «Ви що, не патріот?! Державі потрібні кокс, сталь, мінеральні добрива... Вона змушена закуповувати зерно, а наша продукція — це валюта!» Виходить, отруювати людей — патріотично?

— Виходить, так. А хто робить екологічну експертизу? У вас є спеціальні структури?

— Ні. Парадоксально, але до цього часу відомства, що винищують ліси, отруюють воду, землю, повітря, самі ж і дають експертну оцінку своєї «діяльності». Загалом ми маємо право призначати і комплексну експертизу. Проте проблема навіть не в цьому, а в якості нинішніх експертиз. Часто ми стикаємося з професійною безпорадністю експертів, коли вони не здатні зробити чіткий висновок про причину екологічної катастрофи. Якщо нам необхідна істина, а не ширма, треба терміново створювати при Міністерстві юстиції інститут незалежної екологічної експертизи, можливо, на зразок інституту судових експертиз.

Переконаний і в тому, що прокурор повинен мати право призначати таку експертизу до того, як виявилися шкідливі наслідки. Адже йдеться про захист найважливіших прав людини — на життя, на повноцінне потомство... А псевдопатріотичні амбіції часто-густо бувають до того ж не безкорисливими.

— Наприклад?

— Під час перевірки дотримання законів, що регламентують порядок використання та охорони Чорного моря, ми зіткнулися з «діяльністю» орендного підприємства «Одесводоканал». Використовуючи державний ресурс — воду, це підприємство у 1991 році збільшило ліміт щомісячної подачі води 18 підприємствам на 84,825 мільйона кубічних метрів без погодження з міськвиконкомом і технічного обгрунтування. Колектив «Одесводоканалу» мав за це масло, овочі, фрукти, жмих, мило, поліетилен, цемент і т. п. Цементному заводу ліміт було перевищено у 16 разів, канатному — в 10, масложиркомбінату — у 7 разів. З цих підприємств не утримувалася навіть встановлена чинним законодавством п'ятикратна вартість за перевищення ліміту водоспоживання.

На 1992 рік «Одесводоканал» самочинно збільшив ліміти водопостачання вже 59 підприємствам. І це за умови критичного стану ріки Дністра, фактично єдиного джерела водопостачання Одеси та ряду районів області.

За такі ж «послуги» «Одесводоканал» давав дозвіл окремим підприємствам скидати в міський колектор стічні води, концентрація шкідливих речовин в яких у десятки разів перевищувала ГДК. Внаслідок цього протягом останніх двох років у Чорне море та Хаджибейський лиман скинуто понад 80 тисяч кубічних метрів без очистки та близько 90 мільйонів кубічних метрів недостатньо очищених стічних вод, що, безумовно, завдало великої шкоди здоров'ю людей та рибним запасам.

— А який стан справ з будівництвом очисних споруд?

— Торік із запланованих до введення в дію 33 природоохоронних об'єктів держзамовлення **жоден** не було здано в експлуатацію. А взагалі вважаю, що ніяка прокуратура не захистить екологію. Має бути економічно невигідним забруднювати навколишнє середовище. Принцип украй простий: «чисті» технології — дорого, але «брудні» — то банкрутство!

Розмову вела Катерина ВОРОНЕНКО.

...ла забруднення за
...ь років — понад
... тонн таких ре-
...риклад, на Кри-
...рипало бли-
...а тонн шкідли-
...в атмосферу, або
...5 тонни на кожно-

... наслідок забруд-
...обничими відхо-
...чими водами ви-
...користування бли-
...30 тисяч гектарів
...мільйонів гектарів
... вражено еро-
...ли промислових
...огинули 200 ти-
...родючих земель.
...розбій відбуваєть-
... рослинного сві-
...ліка в минулому
...ила замість до-
... тисяч тонн лікар-
...ини 8 тисяч.

...ж усе це може
...ві наслідки?..

...В основному з
... причин в Україні
...шилася динаміка
...них процесів, зро-
... смертність. У

— Як ви ставитесь до партії Зелених?

— Мені імпонує діяльність цієї партії та інших громадських організацій, спрямована на захист навколишнього середовища, бо саме вони сьогодні буквально кричать про наближення екологічного лиха і вживають рішучих, але, на жаль, у ряді випадків протиправних дій для запобігання йому.

— Давайте тоді знову повернемось до першого питання: «Що робити і куди дивиться прокуратура?»

— У прокурора лише один інструмент — правовий. Але це не означає, що ми сидимо склавши руки: торік проведено понад 5 тисяч перевірок виконання законів про охорону природи. Генеральна прокуратура України глибоко проаналізувала стан справ у 30-кілометровій Чорнобильській зоні, додержання законів у науково-виробничому об'єднанні «Прип'ять», у регіонах Дніпровського каскаду. Тепер перевіряємо Азо-

...КИРА ...МОВЛЯТ,

...РУЇТИМУТЬ І ДАЛІ

...році вперше в іс-
...аїни смертність на
...перевищила народ-
... Останню крапку в
...екологічного бо-
...поставила Чорно-
...катастрофа, внас-
...Верховна Рада ви-
...торію України зо-
...гічного лиха.

...часто чуємо: «Бу-
...авову державу». А
...дівництвом екологіч-
...а?

...нашому праві навіть
...мульовано поняття
...ого злочину, хоча
..., що характер і сту-
... соціальної небез-
...виражаються в тра-
...формулу. Не роз-
...і методики визна-
...кологічних збитків,
...кують виявитися не
... не відразу. Переко-
...ю і таке існуюче в
...ьному праві понят-
...алатність у вигляді
... самовпевненості
...ережності, в еколо-
...праві не може бути
...но, що пом'якшує
...оби, яка вчинила та-
...ин. Взагалі ж най-
... завданням у виконан-
...огічних законів є
... порушень, бо ко-
...е сталося, втрачать-
... природоохоронний
...огодні ми гостро від-
...відсутність грамотно-
...огічного законодав-
...нне так зване приро-
...нне — скоріше гуч-
...тра на публіку, зру-
... закулісних відомчих
...ою думку, еколо-
...раво доцільно виділи-
...остійну галузь. Як-
...братися, таке право
...розумна альтернатива
...альній сваволі — і
...на межі різних пра-
...дисциплін, не змішую-
... жодною. На жаль,
...юридична наука не
... за проблемами еколо-
...о стосується відсилоч-
... бланкетних) норм,
...ачаю в них лише плу-
...аго хитромудрі ви-
...щоб звести все до
...інструкції, яка поде-
...перекреслює закон.

во-Черноморський регіон. У ході перевірки вже виявлено кричущі факти порушень, у зв'язку з цим порушено ряд кримінальних справ, здійснено дисциплінарні провадження, заявлено позови на відшкодування кількох мільйонів карбованців збитків тощо. А всього лише за минулий рік прокурори виявили 5800 порушень законів про охорону навколишнього середовища. До дисциплінарної, адміністративної та матеріальної відповідальності притягнуто 5 тисяч службових осіб, понад 2,5 тисячі попереджено про неприпустимість порушень закону, опротестовано 150 незаконних правових актів, внесено 3 тисячі подань, відшкодовано 3 мільйони карбованців збитків.

— Яким чином вплинуло на вашу діяльність введення в дію Закону України «Про прокуратуру»?

— Після введення цього Закону в дію ми стали приділяти увагу нагляду за дотриманням законів організаціями та установами Міністерства охорони навколишнього середовища, різноманітними контролюючими органами. Також створили нестандартні структури: — природоохоронні прокуратури. Сьогодні в найбільш екологічно небезпечних регіонах діє 20 таких прокуратур, а днями Генеральний прокурор України В. Шишкін видав наказ про створення ще однієї — Дніпропетровської міжрайонної природоохоронної прокуратури.

Прокурори почали рішучіше вживати кримінально-правових заходів щодо господарських працівників, що грубо порушують екологічні закони. Але й тут виникають труднощі. Зокрема, на випадок порушення кримінальної справи господарський керівник, як правило, буває захищений депутатським мандатом і далеко не завжди вдається дістати згоду на притягнення його до відповідальності. Понад усе вражає нагальний опір таких керівників: «Ви що, не патріот?! Державі потрібні кокс, сталь, мінеральні добрива... Вона змушена закуповувати зерно, а наша продукція — це валюта!» Виходить, отруювати людей — патріотично?

— Виходить, так. А хто робить екологічну експертизу? У вас є спеціальні структури?

— Ні. Парадоксально, але до цього часу відомства, що винищують ліси, отруюють воду, землю, повітря, самі ж і дають експертну оцінку своєї «діяльності». Загалом ми маємо право призначати і комплексну експертизу. Проте проблема навіть не в цьому, а в якості нинішніх експертиз. Часто ми стикаємося з професійною безпорадністю експертів, коли вони не здатні зробити чіткий висновок про причину екологічної катастрофи. Якщо нам необхідна істина, а не ширма, треба терміново створювати при Міністерстві юстиції інститут незалежної екологічної експертизи, можливо, на зразок інституту судових експертиз.

Переконаний і в тому, що прокурор повинен мати право призначати таку експертизу до того, як виявилися шкідливі наслідки. Адже йдеться про захист найважливіших прав людини — на життя, на повноцінне потомство... А псевдопатріотичні амбіції часто-густо бувають до того ж не безкорисливими.

— Наприклад?

— Під час перевірки дотримання законів, що регламентують порядок використання та охорони Чорного моря, ми зіткнулися з «діяльністю» орендного підприємства «Одесводоканал». Використовуючи державний ресурс — воду, це підприємство у 1991 році збільшило ліміт щомісячної подачі води 18 підприємствам на 84,825 мільйона кубічних метрів без погодження з міськвиконкомом і технічного обгрунтування. Колектив «Одесводоканалу» мав за це масло, овочі, фрукти, жмих, мило, поліетилен, цемент і т. п. Цементному заводу ліміт було перевищено у 16 разів, канатному — в 10, масложиркомбінату — у 7 разів. З цих підприємств не утримувалася навіть встановлена чинним законодавством п'ятикратна вартість за перевищення ліміту водоспоживання.

На 1992 рік «Одесводоканал» самочинно збільшив ліміти водопостачання вже 59 підприємствам. І це за умови критичного стану ріки Дністра, фактично єдиного джерела водопостачання Одеси та ряду районів області.

За такі ж «послуги» «Одесводоканал» давав дозвіл окремим підприємствам скидати в міський колектор стічні води, концентрація шкідливих речовин в яких у десятки разів перевищувала ГДК. Внаслідок цього протягом останніх двох років у Чорне море та Хаджибейський лиман скинуто понад 80 тисяч кубічних метрів без очистки та близько 90 мільйонів кубічних метрів недостатньо очищених стічних вод, що, безумовно, завдало великої шкоди здоров'ю людей та рибним запасам.

— А який стан справ з будівництвом очисних споруд?

— Торік із запланованих до введення в дію 33 природоохоронних об'єктів державного замовлення жоден не було здано в експлуатацію. А взагалі вважаю, що ніяка прокуратура не захистить екологію. Має бути економічно невигідним забруднювати навколишнє середовище. Принцип украй простий: «чисті» технології — дорого, але «брудні» — то банкрутство!

Розмову вела
Катерина ВОРОНЕНКО.

ЗЕМЛЯ ДО ЗЕМЛІ

ЧАСТИНА ОСОБИСТИХ РЕЧЕЙ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА — НА БАТЬКІВЩИНІ

АКЦІЯ перевезення на батьківщину особистого кабінету видатного українського письменника, політичного діяча Володимира Винниченка на перший погляд має буденний вигляд. Поїхали член Комісії Верховної Ради України з питань культури та духовного відродження Володимир Панченко та головний консультант цієї ж Комісії Тарас Марусик до Парижа, звідти — до Мужена, в «Закуток» (а це ще 950 кілометрів), де з 1934 року жив письменник. Тут він помер у 1951 році. На цвинтарі в Мужені покоїться прах Володимира

Винниченка та його дружини Розалії Яківни.

Подолати в наш час тисячі кілометрів, та ще й за кордон, не легко, а тим більше з таким відповідальним завданням. Тут об'єдналися зусилля багатьох людей. Поверненню на рідну землю безцінної реліквії сприяли наші дипломати у Франції, Швейцарії, фінансував акцію українсько - американський фонд «Сорос». Та навряд чи могли б ми зараз говорити про успішне завершення цієї події, коли б за нею не стояла упродовж багатьох років подвижницька праця ще двох людей. Це нинішні власники «Закутка» (так Винниченко називав свою оселю в Мужені), знані у Франції, а також за її межами художники Іванна Винників та Юрій Кульчицький. Вони — українці, у Франції опинилися після війни, і тепер вже добре відомо, скільки сил, любові вклали ці люди похилого віку в збереження спадку Винниченка.

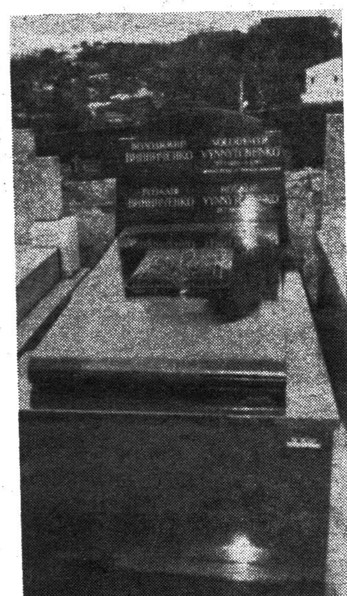
Як розповідала Іванна Винників дружині українського дипломата Володимира Скофенка — Аллі Анисимівні, вона з газет дізналася про смерть письменника. Вирішила за будь-яку ціну придбати й зберегти «Закуток». Написала листа Розалії Яківні і приїхала до неї. Багато було бажаючих купити цю садибу — місце пам'ятне та й ландшафт тут чи не найкращий у Франції (Винниченкові тут усе нагадувало Україну). Іванна назбирала в борг грошей і купила її з умовою, що вдова Винниченка доживатиме тут свій вік.

З теплотою згадували Юрій Кульчицький та Іванна Винників Розалію Яківну. Розповідали, що це була високоосвічена, культурна жінка, розмовляла вишуканою українською мовою. А матеріально вона дуже бідувала. Будинок, як і вся садиба, був у занедбаному стані. Нові господарі, що називається, перекваліфікувалися — доводилося власноруч ремонтувати, багато що відновлювати, наводити порядок на подвір'ї, в городі, з якого, до речі, в основному й жили Винниченки. Іванна навіть на деякий час облишила малярство і взялася за кераміку — це було вигідніше. Адже коштів на відбудову потрібно було чимало. Та й могилу письменника треба було впорядкувати.

Ще за життя Розалії Яківни (вона померла в 1959 році), як і заповів письменник, увесь його багатий архів, а це рукописи, олійні роботи (Винниченко, як відомо, чудово володів пензлем), документи тощо було відправлено до Колумбійського університету в Нью-Йорку. Іванна допомагала вдові запаковувати. За волею Володимира Винниченка архів може бути повернений в Україну, якщо вона стане незалежною державою. І тепер, коли його мрія збулася, є надія, що й ці безцінні архіви знайдуть своє належне місце на батьківщині. Принаймні відповідна робота зараз розпочалася.

У Володимира Панченка і Тараса Марусика в Мужені було лише півдня. Господарі їх чекали й гостинно прийняли, не могли стримати сліз радості — здійснилася вистраждана мрія. З нашої сторони їм були дані всі гарантії, що збережена ними колекція не потрапить з однієї безвісті в іншу, а буде достойно розміщена — в місті дитинства і юності Винниченка, в Кіровограді, в одному із залів краєзнавчого музею.

Кабінет письменника має такий вигляд, ніби його господар на хвилинку полишив своє робоче місце і зараз же повернеться, щоб продовжити писати. Але перш ніж він візьметься за перо, обов'язково розкриє маленького редикюля й доторкнеться до грудочок рідної землі, яку привіз в еміграцію з України... У колекції — книжкова шафа, крісло, інші речі. Усе це наші посланці самі забивали в дерев'яні ящики, а потім, коли все було готово, повантажили на машину й доставили в Марсель, а звідси на теплоході «Шота Руставелі» — до Одеси. Капітан морського лайнера Юрій Михневич відмовився оформляти платню за такий вантаж. Зате голова міськради сонячної Одеси пан Чернега, пообіцявши забезпечити перевезення в аеропорт, не тільки забув про обіцянку, а й не попередив свої служби, що очікується такий важливий вантаж. І це теж — ми, українці, такі щирі у всьому, що аж плакати хочеться... Володимир Панченко і Тарас Марусик за власні кошти найняли машину й доставили колекцію в аеропорт, де на них чекав літак Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації, який забезпечив безплатний рейс з Одеси до Кіровограда.

Зараз, коли пишуться ці рядки, в обласному краєзнавчому музеї розпочалися роботи по створенню експозиції, що, мабуть, називатиметься «Робочий кабінет Винниченка».

Трагічно повернулися долі діячів уряду Української Народної Республіки. Їхні біографії, життєві шляхи тільки-но відкриваються нам у сьогоднішній, ще такій молодій незалежності. І кожна крупиця того трагічного досвіду, чесних помилок і світлих надій має бути нашою історією, в якій дрібних деталей не трапляється.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

На знімках: письмовий стіл Володимира Винниченка, праворуч від машинки — редикюль з рідною землею; а це — «Закуток»; могила письменника та його дружини в Мужені.

С... НІ...

Цю го...
віддавна...
кждя світ...
ні свята ...
ськові п...
представ...
колектив...
побувати...
том Вол...
нах, на...
голови, ...
ковій ф...
— Сл...
ких з т...
якісь мо...
підносил...
товкистк...
— Ге...
Людн...
цього к...
такому ...
ж оті г...
го Союз...
ча б ор...
дня бул...
прошку...
Я бу...
зібрало...
внувши...
але дос...
— Б...
А то...
— Н...
Прот...
інформа...
брали ...
ли звес...
може, ...
вже мо...
ду: про...
терани ...
пістол...
Повста...
велося ...
ми сил...
червон...
рені У...
і відпо...
ків за...
добива...
хто ви...
ліття ...
ни пох...
по збр...
в Укр...
лі, ро...
ковано...
здоров...
чи сот...
Сло...
ливим...
ня Укр...
проголо...
цю «н...
ви не ...
зі Сх...
щасти...
ся бу...
ідею ...
морем...
патик...
мі пр...
серії. ...
ня за...
в дав...
льких ...
Пер...
театр...
конфе...
Дивно...
націо...
з пос...
кої а...
зрозу...
точил...
воякі...
прот...
воліт...
кому...
створ...
спра...
з вин...
поділ...
кори...
— «...
ми і...
мугл...
душ...
По...
ми (...
но за...
само...
визв...

ГОЛОС України

...перевезення на
...івщину особис-
...кабінету видат-
...ського письмен-
...чного діяча Во-
...инниченка на пе-
...д... має буденний
...хали член Комі-
...ої Ради України
...льтури та духов-
...ження Володимир
... головний консу-
... ж Комісії Тарас
... Парижа, звідти
...ена, в «Закуток»
...0 кілометрів), де
...у... жив письмен-
...н помер у 1951
...интарі в Мужені
...рах Володимира

...ЗЕМЛЯ ...ЗЕМЛІ

ЧАСТИНА ОСОБИСТИХ РЕЧЕЙ ...МИРА ВИННИЧЕНКА — НА БАТЬКІВЩИНІ

... та його дружи-
...Яківни.

... в наш час тися-
...ів, та ще й за
... легко, а тим бі-
...м відповідальним
... Тут об'єдналися
...атьох людей. По-
...на рідну землю
...еліквії сприяли
...мати у Франції,
... фінансував акцію
... американський
...с». Та навряд чи
...и зар... говорити
... завер...ння цієї
...б за нею не стоя-
...ж багатьох років
...ка праця ще двох
... нинішні власни-
...а» (так Винниче-
...в свою оселю в
...ані у Франції, а
... межами художни-
...Винників та Юрій
...й. Вони — укра-
...анції опинилися
... і тепер вже до-
... скільки сил, лю-
... ці люди похило-
...береження спадку
...

...відала Іванна Вин-
...ині українського
...Володимира Ско-
...Аллі Анисимівні,
...т дізналася про
...менника. Виріши-
...яку ціну придба-
...ти «Закуток». На-
...та Розалії Яківні
... до неї. Багато
...очих купити цю
...місце пам'ятне та
... тут чи не най-
...Франції (Винни-
... усе нагадувало
...ванна назбирала в
...й і купила її з
... вдова Винничен-
...име тут свій вік.
...ю згадували Юрій
...й та Іванна Вин-
...лію Яківну. Роз-
...о це була високо-
...культурна жінка,
... вишуканою ук-
...мовою. А матері-

ально вона дуже бідувала. Будинок, як і вся садиба, був у занедбаному стані. Нові господарі, що називається, перекваліфікувалися — доводилося власноруч ремонтувати, багато що відновлювати, наводити порядок на подвір'ї, в городі, з якого, до речі, в основному й жили Винниченки. Іванна навіть на деякий час облишила малярство і взялася за кераміку — це було вигідніше. Адже коштів на відбудову потрібно було чимало. Та й могилу письменника треба було впорядкувати.

Ще за життя Розалії Яківни (вона померла в 1959 році), як і заповів письменник, увесь його багатий архів а це рукописи, олійні роботи (Винниченко, як відомо, чудово володів пензлем), документи тощо було відправлено до Колумбійського університету в Нью-Йорку. Іванна допомагала вдові запаковувати. За волею Володимира Винниченка архів може бути повернений в Україну, якщо вона стане незалежною державою. І тепер, коли його мрія збулася, є надія, що й ці безцінні архіви знайдуть своє належне місце на батьківщині. Принаймні відповідна робота зараз розпочалася.

У Володимира Панченка і Тараса Марусика в Мужені було лише півдня. Господарі їх чекали й гостинно прийняли, не могли стримати сліз радості — здійснилася вистраждана мрія. З нашої сторони їм були дані всі гарантії, що збережена ними колекція не потрапить з однієї безвісті в іншу, а буде достойно розміщена — в місті дитинства і юності Винниченка, в Кіровограді, в одному із залів краєзнавчого музею.

Кабінет письменника має такий вигляд, ніби його господар на хвилинку полишив своє робоче місце і зараз же повернеться, щоб продовжити писати. Але перш ніж він візьметься за перо, обов'язково розкриє маленького редикюля й доторкнеться до грудочок рідної землі, яку привіз в еміграцію з України... У колекції — книжкова шафа, крісло, інші речі. Усе це наші посланці самі забивали в дерев'яні ящики, а потім, коли все було готово, повантажили на машину й доставили в Марсель, а звідси на теплоході «Шота Руставелі» — до Одеси. Капітан морського лайнера Юрій Міхневич відмовився оформляти платню за такий вантаж. Зате голова міськради сонячної Одеси пан Чернега, пообіцявши забезпечити перевезення в аеропорт, не тільки забув про обіцянку, а й не попередив свої служби, що очікується такий важливий вантаж. І це теж — ми, українці, такі щирі у всьому, що аж плакати хочеться... Володимир Панченко і Тарас Марусик за власні кошти найняли машину й доставили колекцію в аеропорт, де на них чекав літак Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації, який забезпечив безплатний рейс з Одеси до Кіровограда.

Зараз, коли пишуться ці рядки, в обласному краєзнавчому музеї розпочалися роботи по створенню експозиції, що, мабуть, називатиметься «Робочий кабінет Винниченка».

Трагічно повернулися долі діячів уряду Української Народної Республіки. Їхні біографії, життєві шляхи тільки-но відкриваються нам у сьогоднішній, ще такій молодій незалежності. І кожна крупиця того трагічного досвіду, чесних помилок і світлих надій має бути нашою історією, в якій дрібних деталей не трапляється.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

• • •

На знімках: письмовий стіл Володимира Винниченка, праворуч від машинки — редикюль з рідною землею; а це — «Закуток»; могила письменника та його дружини в Мужені.

Нотатки небайдужого

СЛУШНА ПОРАДА НЕ ТІЛЬКИ ДЛЯ ТЕАТРУ

МІРКУВАННЯ, ВИНЕСЕНІ ІЗ ЗІБРАННЯ НАЦІОНАЛІСТІВ

Цю головну магістраль Луцька пам'ятаю віддавна. Колись вона називалася ім'ям вождя світового пролетаріату. На революційні свята по її асфальту карбували крок військові підрозділи, йшли заквітчані кумачем представники трудових і не дуже трудових колективів. А недавно мені знову випало побувати на цій вулиці, яка стала проспектом Волі. І цим проспектом йшли в колонах, намагаючись тримати стрій та вище голови, підтоптані люди у незнаній військовій формі.

— Слава Україні! — часом озивалися до них з тротуарів, тягнучи вгору правиці, якісь молодики, на що люди в колонах теж підносили руки і не дуже в лад, але з готовністю відповідали:

— Героям слава!

Люди немісцеві, що не знають історії цього краю, мабуть, дуже здивувалися б такому привітанню, шукали б очима — де ж оті герої? Само собою, герої Радянського Союзу, кавалери золотих зірок, або хоча б орденоносці. Тим часом героями цього дня були саме вони, оті дідусі й бабусі, що прошкували в колонах.

Я був поблизу від них, на тротуарі, де зібралося чимало різного люду. І один, кивнувши в бік колони, сказав сусідові тихо, але досить виразно:

— Бандерівські недобитки.

А той ще тихше уточнив:

— Німецькі прихвосні.

Проте час уже не той, щоб вважати цю інформацію істиною. З проспекту Волі прибрали пам'ятник Ленінові, хоч і не встигли звести пам'ятників новим героям (чи, може, жертвам тоталітарного режиму), але вже можна на повний голос сказати правду: проспектом Волі йшли комбатанти (ветерани другої світової війни), відзначаючи півстоліття від дня створення Української Повстанської Армії. Усім їм свого часу довелося вести виснажливі бої з переважаючими силами радянської та німецької армій, червоних партизанів. Усі ці війська на терені України УПА вважала за окупаційні і відповідно до них ставилася. Багато вояків загинули під час бойових дій. Уцілілих добивали в енкавеесівських катівнях. А тим, хто витримав і це, присудили довгі десятиліття каторги й далеких поселень. Там вони поховали своїх менш удачливих друзів по зброї та по ідеї і зрештою повернулися в Україну. А потім ці, найвитриваліші, мали роки й роки, як правило, малокваліфікованої виснажливої праці, від чого теж здоров'я не додається. Тож до цього сонячного дня дожив хіба що кожний тисячний чи сотий вояк УПА.

Слово «націоналізм» у нас зробили лайливим. Та коли понад 91 відсоток населення України — і українців, і неукраїнців — проголосував за незалежність, з'ясувалося, що «націоналістами» в Україні стали мало не всі. І тут виявилося, що «самостійники» зі Сходу та Півдня вважають, наче їм пощастило здобути незалежність для України без будь-якої боротьби. Та насправді саму ідею самостійності свого часу було залито морем крові. Могили членів ОУН, їхніх симпатиків, вояків УПА густо всіяли несходимі простори Півночі і Далекого Сходу есесесерії. Ці могили нашарувалися на поховання закатованих патріотів України з минулих століть. І тепер ми, виходить, ступаємо в давні сліди цих героїв та мучеників. Тільки от чи завжди добре чинимо?

Перед демонстрацією в місцевому драмтеатрі відбувалися урочистості й наукова конференція, присвячені ювілеєві УПА. Дивно, але мені, вихованому аж ніяк не на національній ідеї, не хотілося сперечатися з постулатами колишніх вояків повстанської армії. Тепер кожному неупередженому зрозуміло: в той, уже досить віддалений час, точилася національно-визвольна боротьба, вояки УПА билися за незалежну Україну проти Москви та Берліна, які хотіли поневолити наш край. Скинувши з очей полуду комуністичної пропаганди, ми бачимо, що створення УПА та її бойові дії — це було справжнє «безумство хоробрих», і зовсім не з вини цих лідерів без страху й докору розподіл головних сил конфлікту був не їм на користь.

«Караюсь, мучусь, але не каюсь», — саме такими Шевченковими словами ці мученики на терені української ідеї могли б висловити кредо своїх неохололих душ на зимних вітрах сталінщини.

Потім їх відзначали пам'ятними медалями (викарбовано: «Воля або смерть!» і міцно затиснутий у руці кріс) і грамотами «за самостійність і витривалість у національно-визвольній боротьбі за вільну Україну». Дехто з відзначуваних звертався до присутніх з коротким словом. Ось що сказала колишня зв'язкова Ніна Омельчук.

— Багато зазнала я таборів — фашистських і московських, багато бачила смертей. Дякую Богові, що дожила до щасливих днів. Слава Україні!

Оголосили чергове прізвище відзначуваного. Запала мовчанка. Нарешті якась жіночка голосом, стиснутим від плачу, спромоглася сказати:

— То мій брат рідний. Він уже не живе...

Вручили плачучій сестрі медаль і грамоту брата.

А над небіжчиком схилилась Україна.

Я познайомився з одним комбатантом. Леонід Панасович Герасим'юк народився в Орищі Локачинського району. 1942 року його, вісімнадцятирічного, оунівці призначили станичним у селі. Підпільно розповсюджував націоналістичну літературу, збирав для вояків УПА добровільні пожертви населення — харчі та одяг. У березні 1944 року через Порицьк ішли ковпаківці. Націоналістичне керівництво наказало Леонідові батьковими кіньми відвезти шістьох вояків до Порицька. Там півтори сотні вояків УПА під керівництвом курінного Голубенка влаштували біля церкви засідку на ковпаківців. Зав'язався бій. Почувши стрілянину, німці стали за спинами вояків УПА і заходилися стріляти і в тих, і в тих. Воякам довелося відступити на Старий Порицьк, а ковпаківці билися з німцями ще годин зо три.

Леонід участі в бою не брав, у нього не було зброї. Проте коли прийшла Червона Армія, його присудили до розстрілу. 76 діб просидів у камері смертників серед 43 таких же нещасних.

— Пропонували: пиши на помилування, — згадує Леонід Панасович. — Але я затявся: нехай розстрілюють! Не хочу жити на такому несправедливому світі... Цвяхом видряпав на стіні своє прізвище, а навпроти нього — хрест.

Розстріл зрештою замінили двадцятьма роками каторги.

У мідних копальнях Джезказгана кайлував породу під началом карних злочинців і проходив оунівський вишкіл. Там же остаточно переконався, що цю, несправедливу до України, систему треба знищити.

Після звільнення одружився з такою ж як і сам, знедоленою україночкою, а коли виникла можливість — перебралися сім'єю в Україну, на Запоріжжя, до міста Молочанська (на Волинь тоді не пускали). Там ця сім'я живе й донині. Леонід Панасович ще працює і пишається з того, що вклав свою дещицю в здобуття незалежності України. Вірить, що його онук В'ячеслав, якому тепер сімнадцять, не змарнує дідової справи.

Подібні до цієї біографії й в інших людей, долі яких опалила тоталітарна система. Зайве було б сподіватися, що такі люди колись полюблять таку систему. Ці люди та їхні послідовники скільки житимуть, стільки й будуть надійним щитом незалежної України від нових спроб поневолення її. Це треба цінувати.

Тим часом урочистості тривали. Одна жінка, одержавши відзнаки, висловилася так: «Дожили до волі — не до такої, якої хотіли, але...» — й не доказала. Очевидно, її, як і більшість з нас, не влаштовує теперішній рівень життя і взагалі української справи. Природно, що не влаштовував він і доповідачів на науковій конференції.

У кількох виступах мою увагу привернула теза: подальший успішний розвиток України як національної держави можливий тільки за однопартійної системи. Мовляв, за демократичних порядків національної держави не збудуєш. Ось і приїхали до нового більшовизму! Бо чого варта національна держава без демократії? Це ж може бути ще одна тюрма народів. Не думаю, що таке нещастя подобається громадянам України, до якої б нації вони не належали. Гадаю, що вродженим демократизму й терпимості тих, хто нині лежить у землях Соловків, Магаданів та різних заокеанських Манітоб було б противне це протиставлення однієї нації іншим. Та й ми, живі, розуміємо, що така нерівність — з якого боку не поглянь — аморальна й небезпечна.

У фойє я звернув увагу на інструкцію до плану евакуації глядачів на випадок виникнення пожежі. Великими літерами там було зазначено: «Дотримуйтеся правил протипожежної безпеки!» Як на мене, цілком слушна порада — і не тільки для театру.

Борис СИДОРЕНКО. Луцьк.

Жарт номера

Найкращий кляп — шматок ковбаси.

Олександр ПЕРЛЮК.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

МЕР ЧИ НЕ МЕР?

До приймальні мера входить молодик з невеличкою валізкою, Секретарки нема, а з-за дверей чути енергійний голос господаря міста:

— ...Доки можна повторювати? Мер я чи не мер? Хіба за це ми боролися? Я вам коли наказав зробити? Місяць тому! А ви? Щоб це було востаннє!

— Скориставшись паузою, відвідувач прочиняє двері:

— Можна, Пилипе Сергійовичу?

— Даруйте, я зайнятий. Будь ласка, як належить,— через референта. Запишіться на прийом. — Мер знову натискує кнопку керівного селектора.— Товаришу... пане полковнику, доки мене наша вільна преса шмагатиме, що в місті пануємо не ми, а злочинний елемент? Люди ввечері бояться на вулицю носа висунути. І навіть удень! Грабіжництво, угони, гвалтування. А ви замість того, щоб посилити патрульні служби, роздмухуєте собі апарат. Не хочу чути ніяких виправдань! Мер я чи не мер? Дійте! Все!..

— Можна? — знову зазирає до кабінету молодик.

Всьо чотко!

— Я ж вам сказав — по запису. Або по телефону. Пізніше! Зараз, не чуєте, я проводжу селекторну нараду. Так, хто там далі? Голова комунгоспу? Доки мене поливатимуть, що в районах не працює опалення? Народ обурюється, що за нього ще й дарма беруть гроші. Мерзнуть старі, хворі, діти. Хіба за це ми боролися? Мер я чи не мер? Даю вам на ремонт три... Ні, один день!..

— Комітет по управлінню держмайном? — продовжує голова міста «розгін» своїх підопічних.— Мені вже проторочили вуха, що ваші люди за хабарі мало не за копійки розтринькують державну власність. Усяким прихапизаторам... У мене повна тека сигналів. Мер я чи не мер? Вимагаю негайно покінчити зі зловживаннями!..

— Відділ охорони здоров'я? Вам відомо, що ваша «Швидка допомога» приїздить на виклик лише на другу добу? Нема бензину? Бажання працювати як слід у вас нема! Й уваги до людей. А вони у вас мруть, наче мухи. Немає найпростіших ліків? Та всі ваші ліки — он на ринку, за безбожною ціною. Отже, наказую вам із смертністю в нашому місті покінчити раз і назавжди. У місячний термін!.. Мер я чи не мер?

Нарешті наважившись, молодик входить до кабінету. Він помічає там двох кореспондентів: один націлив на шефа відеокамерою, інша сичить на відвідувача:

— Вам же ясно сказали, молодий чоловіче: ви заважаєте працювати. І нам, і йому. Бачите ж, ми тут кліп знімаємо: «Демократія в дії. Одна година в кабінеті мера». А ви, власне, хто такий?

— Зв'язківець. Прийшов налагодити селектор. Він же не працює.

— Як, не працює? — заклІпала кореспондентка.— І давно?

— Та, мабуть, уже більше року. Як після попереднього «вирубали», так більше й не вмикали.— Майстер відкриває валізку з інструментом.

...А хазяїн кабінету натискує вже всі кнопки одразу:

—Всі чули мої вказівки? Тож, негайно до виконання! Інакше... Мер я чи не мер?!.

Савелій ЦИПІН.

Невигадане

ДОШКА ПІДВЕЛА

Сталося це недавно в одному з технічних вузів Києва. Викладач, добряче хильнувши, заходився пояснювати студентам новий матеріал. Він довго виводив на дошці формули. Й так захопився улюбленим предметом, що, не помітивши, як дошка закінчилася, перейшов на стіну. Так і писав би білою крейдою по білій стіні, та от прикрість — рука з крейдою уперлася в куток.

Тепер бідолазі, котрий тим студентам уже не викладає, лишається гірко зітхати: все, мовляв, у нас не так. І дошки закороткі, й стіни теж...

Ганна ВЛАСЕНКО.
Мал. Анатолія САВЧУКА.

Пародії

МОВЧКИ...

Як нам не вистачало слів,
Як слів не вистачало...
До вуст палких я
прикипів,
І все довкіл мовчало.
Олесь ЛУПІЙ.

Я вранці щось недобре з'їв,
Весь день в мені бурчало.
О, як не вистачало слів,
Як слів не вистачало...
Увечері тебе зустрів —
І в шлунку замовчало.
О, як не вистачало слів,
Як слів не вистачало...
Садок ряснесенько зацвів,
Весною так запахло, —
Що нам не вистачало слів,
Як слів не вистачало...
«До хати марш!» — татусь
гримів,
А матінка мовчала.
Я зосереджено сопів,
Коли ти пригортала.
Торохнув соловейків спів —
З-під кепки щебетало:
— Ти бачиш в небі
Гончих Псів?
— Ой-ой! Вже загарчали!
Від щастя ледве не зомлів—
Мені на груди впала.
Як нам не вистачало слів,
Як слів не вистачало...
Торкнувсь твоїх серпастих
брів —
І серце зашкварчало...
Коли до тебе прикипів, —
Аж землю закачало.
...Тобі я мовчки розповів,
Як слів не вистачало.

Володимир СЕМЕНО.
Полтава.

СИДИМО Ж МИ, ГЕЙ!

Телефільм «Багаті теж плачуть» має 248 серій. Кожна повторюється. Це майже півтисячі сеансів...

Щодня ізрáна —
Маріанна!..
Затишшя в місті і селі:
сидять годинами Івани,
і Катерини, й Василі.

Ревуть непорані корови,
стоять верстати у цеху.
А ми до діла — ані кроку,
ми сидимо — і ні гу-гу.

За нас Альберто перекліпа.
Ми сидимо — й нема
проблем.

Нехай ні хліба, ні до хліба—
отак навсидьки й проживем.

Ось передивимось принади,
а потім вийдемо усі,
обсядемо Верховну Раду:
— Давайте хліба й ковбаси!

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ.

«КУРІНЬ» ПРЕЗЕНТУЄ

Презентуватися нині модно. Роблять це геть усі. Не презентують хіба що новий сорт дешевої ковбаси, та й то лише тому, що його в природі не існує. А «Курінь» — факт загальновідомий — від моди відставати не любить. Тож порадилося курінне товариство й одностайно ухвалило: заснувати нову рубрику. Називатиметься вона «Курінь» презентує». Словом, така собі міні-презентація з тією лише різницею, що представлятимуться не біржі й валютні крамниці, а нові гумористичні й сатиричні газети та журнали, що їх в Україні, попри всі труднощі з папером та друком, останнім часом народилося чимало. Щоправда, ананасів із шампанським, як це прийнято на «серйозних» презентаціях, не обіцяємо, проте гострих гумористично-сатиричних страв на столі нашому, повірте, не бракуватиме.

Сьогодні «Курінь» запрошує в гості до своєї презентаційної зали сатиричний журнал «ВУС».

У ГАБРОВО, болгарській столиці гумору, всі від старого до малого переконані: «Світ уцілів, бо сміявся». Знаємо також приклади ближчі, рідніші кожному українцеві: наші славні предки-запорожці перемагали ворогів не тільки зброєю й силою, а й нищівним сміхом.

То невже ми сьогодні, в нелегку годину відродження України, піддамося зневірі й песимізму, гнітючому настрою і занепадництву? Не піддаваймося, браття! Сміймося всупереч труднощам!

А допоможе вам у цьому новий сатиричний журнал «ВУС». Презентація його відбулася 7 листопада у приміщенні «Українського дому» (колишній музей Леніна). Виступи творчих колективів, їдка сатира у виконанні популярних майстрів, конкурс на кращі вуса, переможець якого одержав... кілограм цукру, імпровізована прес-конференція головного редактора й засновника журналу Олега Чорногуза — лише неповний перелік усього, що пропонувалося шанувальникам гострого сміху того святкового дня. Одне слово, завдяки фінансовій підтримці компанії «Рось», фірм «Славія», «Просвіта», «Стрінокон» та інших спонсорів свята-презентації вдалося воно на славу. В усякому разі, за свідченнями тих, хто там був.

А тим, хто не був, пропонуємо добірку матеріалів з нового журналу.

ВУСАЧІ.

СЛАВА ДЕМОКРАТАМ!

Я страшенно люблю демократів. Хто краще за них і голосніше за них кричав на мітингах «Ганьба!»? Ніхто.

Хто краще за них виступав в інтересах свого народу? Ніхто.

Хто хотів, щоб наш народ найліпше жив з усіма привілеями?

Демократи!

Хто гукав, щоб у партократів забрати спецлікарні? Демократи!

Спецаптеки? Демократи!

Спецсанаторії? Демократи!

Спецзарплати? Демократи!

Спецпайки, спецуколи? Демократи!

Державні дачі, державні автозаправочні? Державні крісла? Демократи!

Державні чорні «Волги» (і© й білі теж) і «Чайки»? Демократи!

Забрали. Оформили й віддали? Кому ви гадаєте? Правильно! Собі. Слава отим демократам! Слава усім тим, у кого 16 посад на одну демократичну душу. Слава усім тим, кого ні моральний кодекс, ні партквиток демократичної партії, ні совість не лякає. Слава їм.

А усім тим, хто й досі не зорієнтувався, не перефарбувався і залишився справжнім демократом,— наше гумористично-іронічне трикратне: «Ганьба, ганьба, ганьба!!!» А демократам — слава. Отим демократам. Як героям. Перефарбованим.

Героям нашого часу!

Олег ЧОРНОГУЗ.

КОРОТШЕ НЕ СКАЖЕШ

● Від матріархату залишилося тільки бабине літо.

● Нагодувати народ! З ложечки...

● Коли керівництво впадає у сплячку, населення смокче лапу.

● Скільки не оголошуй комендантську годину, все одно будуть питати: «Дівчино, а що ви робите сьогодні ввечері?».

● Ми прийшли до перемоги комуністичної праці: не платять зарплатні, немає грошей...

Валерій ВОРОНЦОВ.

Тольятті.

ДЛЯ ВАС, ШАШКІСТИ

Газета «На шашкових перехрестях» оголошує конкурс з розв'язання шашкових позицій з призовим фондом, присвячений річниці утворення незалежної України.

З усіх питань щодо змагання звертатися письмово за адресою: 293521, Львівська область, Стрийський район, село Ланівка, племптахорадгосп «Стрийський». Левандовському Михайлові Ярославовичу.

До листа додати чистий конверт на свою адресу.

Арбитражным судом Харьковской области определением от 16 сентября 1992 года возбуждено дело о банкротстве малого частного предприятия «Вакро», расположенного по адресу: г. Харьков-310093, ул. Социалистическая, 63, кв. 178, р/счет № 000468440 в ХОД АКБ «Укрсоцбанка» МФО 351016.

Дело № 7420/61 рассматривает Арбитражный суд Харьковской области, — 310002 г. Харьков, Дом Советов, ул. Сумская, 64. Просьба имеющихся кредиторов предъявить претензии к должнику.

ГОЛОС УКРАЇНИ

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.

Рукописів не повертаємо.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 449808

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Зам. 0311218.

1 2 3 4 5 6 7 8 9